

دوره دهم - سال سوم

تاریخ چاپ: ۱۳۹۷/۱۰/۵

شماره چاپ: ۱۲۴۷

شماره ثبت: ۵۲۵

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

۳۸. بخش نفت

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۶۲۵۸

دی ماه ۱۳۹۷

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	خلاصه مدیریتی.....
۴.....	چکیده.....
۵.....	مقدمه.....
۵.....	۱. احکام و قوانین بالادستی مرتبط با لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ در بخش نفت.....
۲۶.....	۲. بررسی اعتبارات بخش نفت.....
۲۷.....	۳. نقش آفرینی نفت در تأمین منابع بودجه.....
۲۹.....	۴. بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ (در بخش نفت) و ابهامات آن.....
۳۵.....	۵. بررسی منابع و مصارف بودجه شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.....
۳۸.....	جمع‌بندی و پیشنهادها.....

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۳۸. بخش نفت

خلاصه مدیریتی

بخشی از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی به همراه بخشی از منابع حاصل از فروش داخلی میعانات گازی، در منابع بودجه عمومی دولت (در قسمت واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای) لحاظ می‌شود. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، منابع حاصل از نفت خام و میعانات گازی در لایحه در ردیف‌های زیر قابل ردیابی است:

- در ردیف ۲۱۰۱۰۱ منابع حاصل از ارزش صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز به مبلغ ۱,۳۷۰,۳۶۲ میلیارد ریال درج شده است. این رقم در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۹۵۹,۳۱۴ میلیارد ریال بود. لذا در در مقایسه با ردیف متناظر در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۴۲/۸ درصد رشد داشته است.

- براساس ردیف ۳۱۷۰۵، در سقف اول هیچ‌گونه برداشتی از صندوق توسعه ملی در نظر گرفته نشده است، اما طبق بند «ب» ماده‌واحد، یکی از محل‌های تأمین منابع اعتبارات این بند، (مبلغ ۴۰۰ هزار میلیارد ریال) صندوق توسعه ملی معرفی شده است. شایان ذکر است منابع این ردیف چون ماهیت نفتی دارد و از آن برداشت می‌شود (به صورت استقراضی نیست)، بازگشت از منابع محسوب می‌شود. لذا باید در قسمت واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای درج شود.

- در ردیف ۲۱۰۱۰۹ سهم مناطق محروم و نفت‌خیز از صادرات نفت خام (۳ درصد) به مقدار ۵۵,۰۲۰ میلیارد ریال درج شده است. این رقم در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۵۰,۸۰۰ میلیارد ریال بود و مقایسه این دو رقم، نرخ رشد ۸/۳ درصدی را نشان می‌دهد.

- ردیف ۳۱۰۹۰۱ جدول ۷ و ردیف ۴۹-۵۳۰۰۰۰ جدول ۹ مربوط به تسویه بدهی‌های دولت به ... از طریق تهاتر بدهی‌های اشخاص به بانک است. با توجه به جز «۳» و «۴» بند «و» تبصره «۵» دولت مجاز است با تسویه مطالبات بانک مرکزی از شرکت ملی نفت سرمایه خود را در آن شرکت افزایش دهد. مبلغ اعتبارات آن در ردیف‌های مذکور درج خواهد شد.

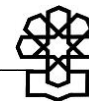
- در جزء «۱» ردیف ۱۴۳۰۰۰ (جدول ۷ ماده‌واحد) لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور به وزارت نفت به منظور اجرای وظایف حاکمیتی‌اش، مبلغ ۱۲۴ میلیون ریال معادل ۱۲/۴ میلیون تومان بودجه اختصاص داده شده است. این میزان در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ برابر با ۱۲۸ میلیون ریال (معادل ۱۲/۸ میلیون تومان) بوده است. لذا با توجه به ناچیز بودن این رقم بودجه وزارت نفت از بودجه شرکت ملی نفت تأمین می‌شود. این وابستگی برای اعمال وظایف حاکمیتی دارای تعارض است.

– بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ (در بخش نفت) و ابهامات آن

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور میزان صادرات نفت خام، روزانه ۱/۵۴ میلیون بشکه با قیمت هر بشکه ۵۴/۱ دلار در نظر گرفته شده است. فروش داخلی میعانات گازی، ۰/۱۳۵ میلیون بشکه در روز، با احتساب تخفیف ۵ درصد نسبت به قیمت صادرات لحاظ شده است. با این فروض، ارزش کل صادرات نفت خام و فروش داخلی میعانات گازی به ترتیب ۳۰/۴۹ و ۲/۵۳ میلیارد دلار و مجموع این دو عدد ۳۳/۰۲ میلیارد دلار برآورد می‌شود. سهم ۱۴/۵ درصد شرکت ملی نفت از رقم ۳۳/۰۲، به میزان ۴/۷۹ میلیارد است. ارزش خالص صادرات گاز ۳/۴۵ میلیارد دلار در نظر گرفته شده و سهم شرکت ملی گاز ایران از این رقم ۰/۵۰ میلیارد دلار محاسبه شد. سهم ۲۰ درصد صندوق توسعه ملی (از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز) برابر ۶/۷۹ میلیارد دلار است. منابع بودجه عمومی دولت از منابع نفتی در لایحه (ردیف ۲۱۰۱۰۹ و ۲۱۰۱۰۱)، ۲۴/۴۰ میلیارد دلار (معادل ۱۴۲۵ هزار میلیارد ریال) برآورد شده که نسبت به رقم متناظر خود در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ (با رقم ۱۲۸۸ هزار میلیارد ریال) حدود ۱۰/۶ درصد رشد داشته است. در این صورت وابستگی بودجه به نفت از ۳۳/۳ درصد سال ۱۳۹۷ به ۳۴/۹ درصد در سال ۱۳۹۸ می‌رسد. اما در فرض دوم اگر کل مبلغ ۴۰۰ هزار ریال (اعتبارات تعیین شده در سقف دوم بند «ب» ماده واحد) از صندوق توسعه ملی برداشت شود، سرجمع منابع حاصل از درآمدهای نفتی در سال ۱۳۹۸ به ۱،۸۲۵ هزار میلیارد ریال می‌رسد. با این حساب وابستگی بودجه به نفت از ۳۳/۳ درصد در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به ۴۰/۸ درصد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ افزایش می‌یابد.

– ابهامات لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ (در بخش نفت)

- مطابق با جزء «۱» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مبلغ سهم صندوق توسعه ملی باید در قوانین بودجه سنواتی تعیین شود، با این وجود رقم سهم صندوق توسعه ملی در تبصره‌های لایحه نیامده است.
- بر اساس بند «ب» ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، اجازه برداشت از منابعی از جمله صندوق توسعه ملی (تا سقف ۴۰۰ هزار میلیارد ریال) داده شده است. از آنجا که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ سهم صندوق توسعه ملی به ۲۰ درصد درآمدهای نفتی کاهش یافته، در صورت برداشت کل مبلغ مذکور از این صندوق، منابع قابل توجهی به حساب آن واریز نمی‌شود. شایان ذکر است، این مجوز بار تکلیفی برای صندوق مشخص کرده است و به نوعی متمم بودجه محسوب می‌شود که با اصل پنجاه و دوم قانون اساسی، اساسنامه صندوق و بند «۱۰» سیاست‌های برنامه پنجساله ششم توسعه مغایر است.
- سهم منابع حاصل از صادرات گاز طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ مشخص نشده است.
- طبق بند «ه» تبصره «۱» ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، شرکت ملی نفت ایران مکلف

است تا سقف مبلغ ۶۰ هزار میلیارد ریال از منابع دریافتی خوراک مایع تحویلی به پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها را به حسابی که نزد خزانه‌داری کل کشور افتتاح می‌شود، واریز کند که صرف خرید قیر مصرفی پروژه‌های مرتبط با موارد ذکر شده در ذیل بند «ه» تبصره «۱» هزینه می‌شود؛ اما محل تأمین آن به‌طور واضح مشخص نشده است. سؤالی که مطرح می‌شود آن است که آیا منظور از «منابع دریافتی خوراک مایع تحویلی به پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها»، منابع موجود در ردیف ۲۱۰۱۰۱ جدول «۵» ماده‌واحد و یا منابع (از محل فروش محصولات ویژه و ۱۴/۵٪) شرکت ملی نفت است؟

شایان ذکر است، تکلیفی که به موجب این حکم بر عهده شرکت ملی نفت گذاشته شده است، از درآمدهای این شرکت برای موضوعی که در حیطه وظایف دولت است مصرف می‌شود. در صورتی که برای این حکم باید ردیف منابع و مصارفی در نظر گرفته شود و از محل منابع بودجه عمومی دولت به آن اختصاص داده شود.

○ با توجه به ماده (۵۷) قانون برنامه ششم سالیانه ۱ درصد منابع حاصل از فروش نفت و گاز سهم دولت باید به بخش حمل‌ونقل اختصاص داده شود که باید در قوانین بودجه سنواتی درج شود. اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ لحاظ نشده است.

– پیشنهادهایی برای درج در تبصره‌ها و ردیف‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

۱. بودجه وزارت نفت اصلاح و رقم واقعی بودجه این وزارتخانه در جزء «۱» ردیف ۱۴۳۰۰۰ درج شود.
۲. مطابق بند «ح» اساسنامه صندوق توسعه ملی (ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه‌ای) رقم سهم صندوق توسعه ملی از منابع نفتی تعیین و در تبصره «۱» ذکر شود.
۳. به‌منظور افزایش شفافیت بودجه، برآورد خالص صادرات گاز طبیعی در تبصره «۱» و بند اول منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای جدول ۷ درج شود.
۴. ردیف ۳۱۰۷۰۵ با عنوان منابع حاصل از صندوق توسعه ملی چون ماهیت نفتی دارد و از آن برداشت می‌شود (به صورت استقراضی نیست)، بازگشت از منابع محسوب می‌شود، لذا از قسمت منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های مالی به قسمت واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای منتقل شود.
۵. محل تأمین منابع هزینه‌ای بند «ه» تبصره «۱» در مورد تحویل قیر مجانی به پروژه‌های ذیل این بند به‌طور واضح مشخص شود.
۶. مجموع منابع شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور بیش از ۱۴۳۱ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. با توجه به اینکه حدود ۹۹۰/۶ هزار میلیارد ریال (حدود ۱۶/۹ میلیارد دلار) به‌منظور بازپرداخت بدهی‌های شرکت در سال ۱۳۹۸ در نظر گرفته شده است، همه منابع مطمئن شرکت (ذخایر و اندوخته‌ها به میزان ۴۴۱ هزار میلیارد ریال) هم تکافوی این بازپرداخت را نخواهد داد. در نتیجه منابع و مصارف شرکت ملی نفت به بازنگری اساسی نیاز دارد.

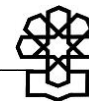
- در ارتباط با موضوع امهال بدهی‌های شرکت ملی نفت تا سال ۱۴۰۰، در بند «ه» تبصره «۱۶»، باید رویکردهای جدید اتخاذ شود. این رویکردها در پنج محور قرار می‌گیرند که عبارتند از:
۱. تجدید ارزیابی دارایی‌های شرکت ملی نفت و واگذاری بخشی از سهام شرکت به عنوان بدهی.
  ۲. دادن مجوز استفاده از چارچوب قراردادهای جدید نفتی (IPC) برای قراردادهای سابق این شرکت (عطف به ماسبق کردن قراردادهای IPC و استفاده از روش بازپرداخت این قراردادهای تا سقف ۵۰ درصد عواید تولید).
  ۳. احتساب بدهی شرکت به بانک مرکزی به عنوان افزایش سرمایه دولت در شرکت ملی نفت (جزء «۳» بند «و» تبصره «۵» لایحه قانون بودجه ۱۳۹۸).
  ۴. تعریف پروژه‌های سودآور در قالب بهره‌برداری از میداین کم‌ریسک شرکت ملی نفت و تأمین مالی آن از طریق واگذاری سهام پروژه.
  ۵. سرمایه‌گذاری صرفاً از طریق انعقاد قرارداد نفتی توسط وزارت نفت نه شرکت ملی نفت.

چکیده

مجموع منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی، خالص صادرات گاز طبیعی و فروش داخلی میعانات گازی برابر ۳۶/۴۷ میلیارد دلار است. میزان صادرات نفت خام، روزانه ۱/۵۴ میلیون بشکه با قیمت هر بشکه ۵۴/۱ دلار در نظر گرفته شده است. فروش داخلی میعانات گازی، ۰/۱۳۵ میلیون بشکه در روز، با احتساب تخفیف ۵ درصد نسبت به قیمت صادرات (۵۱/۴ دلار) لحاظ شده است. با این فروش، ارزش کل صادرات نفت خام و فروش داخلی میعانات گازی به ترتیب ۳۰/۴۹ و ۲/۵۳ میلیارد دلار و مجموع این دو عدد ۳۳/۰۲ میلیارد دلار برآورد می‌شود. ارزش خالص صادرات گاز ۳/۴۵ میلیارد دلار در نظر گرفته شده است. منابع بودجه عمومی دولت از منابع نفتی در لایحه (بدون اضافه کردن سقف دوم بودجه)، ۲۴/۴۰ میلیارد دلار (معادل ۱۴۲۵ هزار میلیارد ریال) برآورد شده است.

براساس ردیف ۳۱۷۰۵ در مرحله اول هیچ‌گونه برداشتی از صندوق توسعه ملی در نظر گرفته نشده است، اما طبق بند «ب» ماده واحده، یکی از محل‌های تأمین منابع اعتبارات این بند، (مبلغ ۴۰۰ هزار میلیارد ریال) صندوق توسعه ملی معرفی شده است. با فرض اضافه کردن سقف دوم، درآمد منابع نفتی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به ۱۸۲۵ هزار میلیارد ریال می‌رسد و نسبت به عدد متناظر آن در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۴۱/۷ درصد رشد خواهد داشت. لذا وابستگی بودجه به نفت از ۳۳/۳ درصد در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به ۴۰/۸ درصد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ افزایش می‌یابد.

مراجعه به پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور گویای این واقعیت است که در بخش

مصارف شرکت ملی نفت ایران، حدود ۸۱۱ هزار میلیارد ریال بابت بازپرداخت وام‌ها و ۵۱۲ هزار میلیارد ریال بابت سرمایه‌گذاری در شرکت مذکور منظور شده است. اما در مجموع منابع مطمئنی برای شرکت پیش‌بینی نشده است. در نتیجه عملیاتی شدن این میزان از سرمایه‌گذاری و حتی بازپرداخت بدهی‌های شرکت، نیازمند بازنگری جدی در بودجه سال بعد شرکت ملی نفت ایران است.

مقدمه

این گزارش در پنج بخش تنظیم شده است؛ ابتدا به تطبیق تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ در بخش نفت با احکام و قوانین بالادستی مرتبط پرداخته شده است. در ادامه اعتبارات بخش انرژی و سهم منابع نفتی در بودجه عمومی بررسی شده و سپس تبصره‌های مرتبط با بخش نفت (شامل نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی) مورد مذاقه قرار گرفته و در قسمت بعد منابع و مصارف شرکت ملی نفت ایران تحلیل می‌شود. در نهایت با توجه به ماده‌واحد، تبصره‌ها و ردیف‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور پیشنهادهایی عنوان شده است.

۱. احکام و قوانین بالادستی مرتبط با لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ در بخش نفت

قانون بودجه، عرصه به عدد و رقم درآوردن قوانین بالادستی و از جمله قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و قانون برنامه توسعه پنج‌ساله ششم توسعه است که در ادامه تطابق لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ با قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و قوانین مذکور بررسی می‌شود:

جدول ۱. بررسی و انطباق تبصره‌های مرتبط با بخش نفت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ با قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و قوانین و احکام بالادستی متناظر

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	قوانین و احکام مربوطه	اظهار نظر کارشناسی
ماده واحد	ماده واحد	سیاست‌های پنج‌ساله برنامه ششم توسعه	بر اساس بند «ب» ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، اجازه برداشت مجاز از صندوق توسعه ملی تا سقف ۴۰۰ هزار میلیارد ریال داده شده است. از آنجا که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ سهم صندوق توسعه ملی به ۲۰ درصد درآمدهای نفتی و میعانات گازی و خالص صادرات نفت و افزایش حد اقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن. مذکور از این صندوق، منابع قابل توجهی به حساب آن واریز نمی‌شود. شایان ذکر است، این مجوز بار تکلیفی برای صندوق مشخص کرده است و به نوعی متمم بودجه محسوب می‌شود که با اصل پنجاه و دو قانون اساسی، اساسنامه صندوق و بند «۱۰» سیاست‌های برنامه پنج‌ساله ششم توسعه مغایر است.
بند «ب» به دولت اجازه داده می‌شود تا مبلغ چهار میلیون و هفتاد و هفت هزار و یکصد و سی و هفت میلیارد و یک میلیون (۴,۰۷۷,۱۳۷,۰۰۱,۰۰۰,۰۰۰) ریال از مصارف عمومی دولت را ابلاغ نماید و از محل وصول مازاد منابع عمومی این قانون نسبت به ارقام مصوب (به‌ویژه منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز)، اصلاحات ساختاری و همچنین برداشت مجاز از صندوق توسعه ملی، مصارف عمومی این قانون را تا سقف چهارصد هزار میلیارد (۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به شرح زیر افزایش دهد:	۱۰. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حد اقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن. ۱-۱. استقلال مدیریت حساب‌ها از بانک مرکزی. ۲-۱. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های غیردولتی به صورت ارزی. ۳-۱. استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه‌ای و قوانین عادی. ۴-۱. سپرده‌گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه ملی.	۱۰. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حد اقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن. ۱-۱. استقلال مدیریت حساب‌ها از بانک مرکزی. ۲-۱. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های غیردولتی به صورت ارزی. ۳-۱. استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه‌ای و قوانین عادی. ۴-۱. سپرده‌گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه ملی.	اظهار نظر کارشناسی
		اصل پنجاه و دوم قانون اساسی	
		بودجه سالانه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد. هرگونه تغییر در ارقام بودجه نیز تابع مراتب مقرر در قانون خواهد بود.	

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	قوانین و احکام مربوطه	اظهار نظر کارشناسی
تبصره «۱»			
الف) سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت (نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز) (بیست درصد) (۲۰٪) تعیین می‌شود. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در طول سال و متناسب با وصول منابع، بلافاصله نسبت به واریز این وجوه و سهم چهاردهونیم درصد (۱۴/۵٪) شرکت ملی نفت ایران از کل صادرات نفت خام و میعانات گازی (معاف از تقسیم سود سهام دولت) و سهم چهاردهونیم درصد (۱۴/۵٪) شرکت ملی گاز ایران از محل خالص صادرات گاز (معاف از تقسیم سود سهام دولت) و مالیات با نرخ صفر و همچنین سهم سه درصد (۳٪) موضوع ردیف درآمدی ۲۱۰۱۰۹ جدول شماره (۵) این قانون اقدام نماید. مبالغ مذکور به صورت ماهانه واریز و از ماه یازدهم سال محاسبه و تسویه می‌شود. گزارش هزینه‌کرد وجوه این بند هر سه ماه یکبار توسط وزارت نفت به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و انرژی مجلس شورای اسلامی و سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه می‌گردد.	الف) سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت (نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز) سی و دو درصد (۳۲٪) تعیین می‌شود. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در طول سال و متناسب با وصول منابع، بلافاصله نسبت به واریز این وجوه و سهم چهاردهونیم درصد (۱۴/۵٪) شرکت ملی نفت ایران از کل صادرات نفت و میعانات گازی (معاف از تقسیم سود سهام دولت) و همچنین سهم سه درصد (۳٪) استان‌های نفت‌خیز، گازخیز و کمتر توسعه‌یافته موضوع ردیف درآمدی ۲۱۰۱۰۹ جدول شماره (۵) این قانون مطابق جزء «۳» بند «الف» ماده (۲۶) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ و بند «ت» ماده (۳۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ به این سهم اضافه می‌شود. بانک مرکزی مکلف است در طول سال و متناسب با وصول منابع بلافاصله نسبت به واریز این وجوه و سهم چهاردهونیم درصد (۱۴/۵٪) شرکت ملی نفت ایران از کل صادرات نفت و میعانات گازی و همچنین سهم سه درصد (۳٪) مناطق نفت‌خیز، گازخیز و توسعه‌نیافته اقدام کند و از محل باقی‌مانده به سهم بودجه عمومی دولت از منابع موضوع این جزء در نفت خام، میعانات گازی (با ارزش	سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه ۱۰. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جزء «۱» بند «ب» ماده (۷)	صندوق توسعه ملی: مطابق با جزء «۳» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مبلغ سهم صندوق توسعه ملی باید در قوانین بودجه سنواتی تعیین شود، با این وجود رقم سهم صندوق توسعه ملی در تبصره‌های لایحه نیامده است. سهم شرکت ملی نفت از منابع: براساس بند «الف» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد قانون تنظیم (۲)، به‌منظور تعیین رابطه مالی بین دولت و شرکت ملی نفت ایران، سهم شرکت ملی نفت از ارزش نفت (نفت خام، میعانات گازی و خالص گاز طبیعی) صادراتی و مبالغ حاصل از فروش داخلی باید در قوانین بودجه سنواتی تعیین شود. این درحالی است که جزء «۱» بند «ب» ماده (۷) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه سهم این شرکت از صادرات نفت و میعانات گازی را ۱۴/۵ درصد تعیین کرده است. براساس بند «الف» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، سهم شرکت ملی نفت ایران ۱۴/۵ درصد از کل صادرات نفت خام، میعانات گازی (با ارزش

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
<p>حدود ۴/۷۹ میلیارد دلار) مقرر شده و سهم این شرکت از فروش داخلی فرآورده‌های نفتی نیز (در تبصره «۱۴») به مقدار ۱۰۹ هزار میلیارد ریال تعیین شده است.</p>	<p>سقف جدول شماره (۴) این قانون تعیین و به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و مابقی را به حساب ذخیره ارزی واریز نماید.</p> <p>قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور</p> <p>جزء «۱»، «۳» بند «ح» ماده (۱۶)</p> <p>ح) منابع صندوق:</p> <p>۱. حداقل معادل سی درصد (۳۰٪) از منابع حاصل از صادرات نفت (نفت خام، میعانات گازی، گاز و فرآورده‌های نفتی) در سال‌های برنامه و تعیین مبلغ آن در قوانین بودجه سنواتی</p> <p>۳. افزایش سهم واریزی از منابع بندهای «۱» و «۲» هر سال به میزان سه واحد درصد</p> <p>قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)</p> <p>ماده (۱)</p> <p>الف) به منظور تعیین رابطه مالی و نحوه تسویه حساب بین دولت (خزانه‌داری کل کشور) و وزارت نفت از طریق شرکت تابعه ذیربط، معادل سهمی از ارزش نفت (نفت خام، میعانات گازی و خالص گاز طبیعی) صادراتی و مبالغ حاصل از فروش داخلی که در قوانین بودجه سنواتی تعیین می‌گردد، به‌عنوان سهم آن شرکت بابت کلیه مصارف سرمایه‌ای و هزینه‌ای شرکت مزبور از جمله بازپرداخت بدهی و تعهدات شامل تعهدات سرمایه‌ای و بیع متقابل و جبران خسارات زیست‌محیطی و آلودگی‌های ناشی از فعالیت‌های نفتی خالص درآمد و</p>		

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
	<p>قانون پنج‌ساله برنامه ششم توسعه جز «۳» ماده (۲۶) ۳. سه درصد (۰.۳٪) سهم از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی خالص صادرات گاز طبیعی را به ترتیب یک‌سوم به استان‌های نفت‌خیز و گازخیز و دوسوم به مناطق و شهرستان‌های کمتر توسعه‌یافته جهت اجرای برنامه‌های عمرانی در قالب بودجه‌های سنواتی با تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه این استان‌ها اختصاص دهد. حکم جز «۳» بند «الف» ماده (۲۶) این قانون بر حکم جزء «۱» بند «ب» ماده (۷) حاکم است. در طول اجرای قانون برنامه ششم توسعه، حکم مقرر در مورد افزایش درصد در این بند، بر جز «۳» «ب» ماده (۴۴) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت حاکم است.</p>		
	<p>قانون احکام دائمی کشور بند «ب» ماده (۱۷) ب) عواید حاصل از صادرات نفت اعم از نفت خام و میعانات گازی به صورت نقدی و تهاتری و درآمد دولت از خالص صادرات گاز پس از کسر مصارف ارزی پیش‌بینی شده در جداول قانون بودجه کل کشور به حساب ذخیره ارزی واریز می‌شود.</p>	<p>ج) چنانچه منابع دولت از محل صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز در سال ۱۳۹۷ کمتر از یک میلیون و ده‌هزار و یکصد و چهارده میلیارد و چهارصد و سه میلیون (۱,۰۱۰,۱۱۴,۴۰۳,۰۰۰,۰۰۰) ریال شود، به دولت اجازه داده می‌شود با رعایت بند «ب» ماده (۱۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور از محل پنجاه درصد (۰.۵۰٪) مانده منابع حساب ذخیره ارزی با لحاظ پنجاه درصد (۰.۵۰٪) سهم صندوق توسعه ملی نسبت به تأمین مابه‌التفاوت حاصل شده اقدام کند.</p>	<p>ج) چنانچه منابع دولت از محل صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز در سال ۱۳۹۸ کمتر از یک میلیون و چهارصد و بیست و پنج هزار و سیصد و هشتاد و دو میلیارد و یک میلیون (۱,۴۲۵,۳۸۲,۰۰۱,۰۰۰,۰۰۰) ریال شود، به دولت اجازه داده می‌شود با رعایت بند «ب» ماده (۱۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور از محل پنجاه درصد (۰.۵۰٪) مانده منابع حساب ذخیره ارزی با لحاظ پنجاه درصد (۰.۵۰٪) سهم صندوق توسعه ملی نسبت به تأمین مابه‌التفاوت حاصل شده اقدام کند.</p>

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
	<p>ماده (۷) قانون برنامه ششم جزء «۱» بند «ب» ماده (۷)</p> <p>۱. سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز در سال اول اجرای قانون برنامه سی درصد (۳۰٪) تعیین می‌شود و سالانه حداقل دو واحد درصد به این سهم اضافه می‌شود. بانک مرکزی مکلف است در طول سال و متناسب با وصول منابع بلافاصله نسبت به واریز این وجوه و سهم چهاردهونیم درصد (۱۴/۵٪) شرکت ملی نفت ایران از کل صادرات نفت و میعانات گازی و همچنین سهم سه درصد (۳٪) مناطق نفت‌خیز، گازخیز و توسعه‌نیافته اقدام کند و از محل باقی‌مانده، سهم بودجه عمومی دولت از منابع موضوع این جزء در سقف جدول شماره (۴) این قانون تعیین و به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و مابقی را به حساب ذخیره ارزی واریز نماید.</p>		
		<p>۵) به منظور تسریع گازرسانی به روستاهای استان‌های سیستان و بلوچستان، هرمزگان، جنوب کرمان و خراسان جنوبی، وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط مکلف است در قالب قراردادهای بند «ق» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۶ و ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ اقدام لازم را به عمل آورد.</p>	<p>۵) به منظور تسریع گازرسانی به روستاها و اتمام طرح پروژه‌های نیمه‌تمام گازرسانی به روستاها با اولویت تداوم گازرسانی به شهرها و روستاهای استان‌های سیستان و بلوچستان، هرمزگان، جنوب کرمان و خراسان جنوبی، وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط مکلف است از محل سهم چهاردهونیم درصد (۱۴/۵٪) شرکت ملی گاز ایران تا میزان پانزده هزار میلیارد (۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اقدامات لازم را به عمل آورد.</p>

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
<p>منابع در نظر گرفته شده در این بند برای خرید قیر مصرفی پروژه‌های مرتبط با موارد ذکر شده دارای ابهام است، زیرا محل تأمین آن به‌طور واضح مشخص نشده است. سؤالی که مطرح می‌شود آن است که منظور از «منابع دریافتی خوراک مایع تحویلی به پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها» کدام از منابع دریافتی از پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها است:</p> <p>– منابع موجود در ردیف ۲۱۰۱۰۱ جدول «۵» ماده واحده</p> <p>– منابع حاصل از محل سهم (۱۴/۵٪) شرکت و یا فروش محصولات ویژه شرکت ملی نفت</p>		<p>ه) شرکت ملی نفت ایران مکلف است تا سقف مبلغ شصت هزار میلیارد (۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع دریافتی خوراک مایع تحویلی به پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها را به حسابی که نزد خزانه‌داری کل کشور افتتاح می‌شود، واریز نماید. خزانه‌داری کل کشور موظف است صد درصد مبالغ واریزی را با اعلام وزارت نفت به صورت ماهانه به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در سقف سهمیه‌های زیر برای خرید قیر مصرفی پروژه‌های مربوط و بر اساس موافقتنامه متبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور، پرداخت نموده و با شرکت مذکور تسویه حساب نماید:</p> <p>۱. پنجاه درصد (۵۰٪) اعتبار برای روکش آسفالت شبکه راه‌های اصلی، فرعی و روستایی و معابر محلات هدف بازآفرینی شهری، پروژه‌های مسکن مهر و فرودگاه‌های کشور، در اختیار وزارت راه و شهرسازی.</p> <p>۲. سیزده درصد (۱۳٪) اعتبار برای آسفالت معابر شهرهای با جمعیت زیر پنجاه هزار نفر در اختیار وزارت کشور (سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور).</p> <p>۳. هفده درصد (۱۷٪) اعتبار برای خاکپوش (مالچ)، در اختیار وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور).</p> <p>۴. هفده درصد (۱۷٪) اعتبار برای آسفالت معابر و بهسازی روستاها و انجام طرح (پروژه‌های مشارکتی با دهیاری‌ها، سیزده درصد (۱۳٪) در اختیار وزارت کشور (سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) جهت آسفالت معابر شهرهای با جمعیت زیر پنجاه هزار نفر و سه درصد (۳٪) جهت نوسازی مدارس در اختیار وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور) با اولویت تأدیه بدهی دستگاه‌های مذکور به شرکت‌های تولید قیر قرار دهد و در حساب‌های فی‌مابین خود و خزانه‌داری کل کشور اعمال و با آن از محل خوراک مایع تحویلی به پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها تسویه نماید. شرکت ملی نفت ایران مکلف است تا پایان سال ۱۳۹۷ نسبت به تحویل کامل مواد اولیه قیر (VB) به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط اقدام نماید. این دستگاه‌ها مکلفند با رعایت شاخص‌های مربوطه نسبت به ابلاغ سهم هر یک از استان‌ها حداکثر ظرف مدت دو ماه پس از ابلاغ این قانون اقدام نمایند.</p>	<p>ه) شرکت ملی نفت ایران مکلف است تا سقف مبلغ شصت هزار میلیارد (۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع دریافتی خوراک مایع تحویلی به پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها را به حسابی که نزد خزانه‌داری کل کشور افتتاح می‌شود، واریز نماید. خزانه‌داری کل کشور موظف است صد درصد مبالغ واریزی را با اعلام وزارت نفت به صورت ماهانه به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در سقف سهمیه‌های زیر برای خرید قیر مصرفی پروژه‌های مربوط و بر اساس موافقتنامه متبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور، پرداخت نموده و با شرکت مذکور تسویه حساب نماید:</p> <p>۱. پنجاه درصد (۵۰٪) اعتبار برای روکش آسفالت شبکه راه‌های اصلی، فرعی و روستایی و معابر محلات هدف بازآفرینی شهری، پروژه‌های مسکن مهر و فرودگاه‌های کشور، در اختیار وزارت راه و شهرسازی.</p> <p>۲. سیزده درصد (۱۳٪) اعتبار برای آسفالت معابر شهرهای با جمعیت زیر پنجاه هزار نفر در اختیار وزارت کشور (سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور).</p> <p>۳. هفده درصد (۱۷٪) اعتبار برای خاکپوش (مالچ)، در اختیار وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور).</p> <p>۴. هفده درصد (۱۷٪) اعتبار برای آسفالت معابر و بهسازی روستاها و انجام طرح (پروژه‌های مشارکتی با دهیاری‌ها در اختیار بنیاد مسکن انقلاب اسلامی).</p> <p>۳. سه درصد (۳٪) اعتبار برای نوسازی مدارس در اختیار وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور).</p>

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
		<p>گزارش عملکرد این بند به صورت سه ماهه توسط دستگاه‌های اجرایی ذی ربط به کمیسیون‌های عمران، انرژی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارائه می‌گردد. چنانچه کمیته برنامه‌ریزی شهرستان بودجه‌ای برای راه‌های روستایی پیش‌بینی نکرده، قیر رایگان آن شهرستان در اختیار شهرداری‌های زیر بیست هزار نفر جمعیت و دهیاری‌های شهرستان قرار می‌گیرد تا در عمران معابر داخل روستا مصرف شود.</p>	<p>اولویت با پرداخت بدهی‌های گذشته دستگاه‌های اجرایی مذکور به شرکت‌های تولید قیر می‌باشد. گزارش عملکرد این بند به صورت سه ماهه توسط دستگاه‌های اجرایی ذی ربط به سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه می‌گردد.</p>
		<p>(و) بانک‌ها مجازند با تضمین وزارت نفت تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات به شرکت دولتی تابعه ذی ربط این وزارت و شرکت‌های استانی آن جهت اجرای خطوط گازرسانی به روستاها و شهرهای فاقد گاز با بازپرداخت پنج ساله بپردازند. گزارش عملکرد این بند هر سه ماه یکبار توسط وزارت نفت به کمیسیون‌های انرژی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارائه می‌گردد.</p>	
		<p>(ز) وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی ربط مجاز است در اجرای ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور به منظور تسریع گازرسانی به روستاها و اتمام طرح (پروژه)‌های نیمه تمام گازرسانی به روستاها با شرکت ملی گاز ایران توافق نماید تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در اختیار شرکت مذکور قرار دهد و تا پایان سال تسویه نماید.</p>	
			تبصره «۴»
<p>تأمین اعتبارات مورد نیاز این بند از محل اعطای تسهیلات ارزی با وجوه نامشخص است. از آنجا که مجموع بدهی‌های</p>		<p>الف) به بانک‌های عامل اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۷ از محل منابع در اختیار نسبت به اعطای تسهیلات ارزی به موارد زیر اقدام کنند:</p>	<p>الف) به بانک‌های عامل اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۸ از محل منابع در اختیار نسبت به اعطای تسهیلات ارزی به موارد</p>

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	قوانین و احکام مربوطه	اظهار نظر کارشناسی
<p>زیر اقدام کنند:</p> <p>۱. سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی برای طرح‌های توسعه‌ای بالادستی نفت و گاز با اولویت میادین مشترک و جمع‌آوری گازهای همراه در راستای افزایش ضریب بازیافت مخازن و احیای چاه‌های قدیمی با داشتن ذخایر نفتی درجا و بدون انتقال مالکیت نفت و گاز موجود در مخازن و تولیدی از آنها .</p> <p>۲. طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی سازمان‌های توسعه‌ای بخش صنعت و معدن با مشارکت حداقل پنجاهویک درصدی (۵۱٪) بخش خصوصی و تعاونی با اولویت مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته براساس مزیت‌های منطقه‌ای.</p> <p>۳. سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی، تعاونی، نهادهای عمومی غیردولتی برای طرح‌های صنایع تکمیلی و تبدیلی چغندر قند.</p>	<p>۱. سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی برای طرح‌های توسعه‌ای بالادستی نفت و گاز با اولویت میادین مشترک و جمع‌آوری گازهای همراه در راستای افزایش ضریب بازیافت مخازن و احیای چاه‌های قدیمی با داشتن ذخایر نفتی درجا و بدون انتقال مالکیت نفت و گاز موجود در مخازن و تولیدی از آنها.</p> <p>۲. طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی سازمان‌های توسعه‌ای بخش صنعت و معدن با مشارکت حداقل پنجاهویک درصدی (۵۱٪) بخش خصوصی و تعاونی با اولویت مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته براساس مزیت‌های منطقه‌ای.</p> <p>۳. سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی، تعاونی، نهادهای عمومی غیردولتی برای طرح‌های صنایع تکمیلی و تبدیلی چغندر قند.</p>	<p>سیاست‌های پنج‌ساله برنامه ششم توسعه</p> <p>۱۰. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن.</p> <p>۱-۱۰. استقلال مدیریت حساب‌ها از بانک مرکزی.</p> <p>۲-۱۰. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های غیردولتی به صورت ارزی.</p> <p>۳-۱۰. استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از راه و شهرسازی برای طرح‌های ریلی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته.</p>	<p>شرکت ملی نفت تا پایان سال ۱۳۹۶ در حدود ۴۸/۶۶ میلیارد دلار بوده است. با دریافت تسهیلات ارزی شرکت ملی نفت ایران برای بازپرداخت بدهی‌های خود نیازمند استقراض مجدد است.</p> <p>اعطای تسهیلات ارزی با رقم نامشخص توسط دولت جهت عقد قرارداد، ایجاد بار تکلیفی بر منابع صندوق است بنابراین مغایر با اساسنامه صندوق و بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه است.</p> <p>همچنین براساس ماده (۵۷) برنامه ششم توسعه، یک درصد (۱٪) منابع حاصل از فروش نفت و گاز سهم دولت در قالب بودجه سالانه به وزارت راه و شهرسازی برای طرح‌های ریلی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته</p>
<p>د) به دولت اجازه داده می‌شود پس از عقد قرارداد با تأمین‌کننده مالی خارجی اقدامات قانونی لازم را نسبت به تأمین سهم پانزده درصد (۱۵٪) تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) برای طرح‌های ریلی از محل صندوق توسعه ملی به عمل آورد.</p>	<p>د) به دولت اجازه داده می‌شود پس از عقد قرارداد با تأمین‌کننده مالی خارجی اقدامات قانونی لازم را نسبت به تأمین سهم پانزده درصد (۱۵٪) تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) برای طرح‌های ریلی از محل صندوق توسعه ملی به عمل آورد.</p>		

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
اختصاص یابد که این موضوع در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ دیده نشده است.	<p>۴-۱۰. سپرده گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک های مذکور برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه ملی.</p> <p>برنامه پنج ساله ششم توسعه</p> <p>بند «الف» ماده (۵۷)</p> <p>الف) دولت مکلف است به منظور تکمیل و اجرای طرح های (پروژه های) حمل و نقل ریلی، دو خطه کردن مسیرها و احداث خطوط برقی و سریع السیر، علاوه بر مشارکت های دولتی - خصوصی و افزایش اعتبارات این حوزه در بودجه سالانه، یک درصد (۱٪) منابع حاصل از فروش نفت و گاز سهم دولت را در قالب بودجه سالانه به وزارت راه و شهرسازی اختصاص دهد تا طرح های حمل و نقل ریلی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته اجراء گردد.</p>		
		تبصره «۵»	
		<p>تبصره «۵» اجازه داده می شود در سال ۱۳۹۸ با رعایت قوانین و مقررات دولتی و همچنین دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی و پارک های علم و فناوری با تصویب هیئت (الف) شرکت های دولتی تا سقف چهل و پنج هزار میلیارد (۴۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی ریالی برای اجرای طرح های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می رسد، با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند.</p>	

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
<p>از آنجا که مجموع بدهی‌های شرکت ملی نفت تا پایان سال ۱۳۹۶ در حدود ۴۸/۶۶ میلیارد دلار بوده است. برای رفع مشکلات جاری سرمایه‌گذاری این صنعت باید رویکردهای جدید اتخاذ کرد. لذا اجرای جز «۳» بند «و» باعث کاهش بدهی‌های این شرکت و افزایش سرمایه آن می‌شود.</p>		<p>قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور (و) دولت از طریق اسناد تسویه خزانه، بدهی‌های قطعی خود به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی که در چارچوب مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۶ ایجاد شده، با مطالبات قطعی دولت (وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی) از اشخاص مزبور تا مبلغ بیست هزار میلیارد ریال به صورت جمعی - خرجی تسویه کند. مطالبات قطعی دولت از اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی که در اجرای بند «پ» ماده (۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور به شرکت‌های دولتی منتقل شده با بدهی دولت به شرکت‌های مذکور، مطالبات اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی از دولت بابت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از طریق تسویه بدهی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به دولت به وسیله این اسناد قابل تسویه است.</p> <p>۱. به دولت اجازه داده می‌شود در صورت درخواست متقاضیان، مطالبات قطعی اشخاص حقیقی و حقوقی و خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی و نیز شرکت‌های دولتی تابعه وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی بابت یارانه قیمت‌های تکلیفی از دولت، که در چارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۵ ایجاد شده است با بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از طریق تسویه بدهی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به بانک مرکزی که در چارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۵ ایجاد شده، تا مبلغ یک میلیون میلیارد ریال به صورت جمعی -</p>	<p>و) ۲- به دولت اجازه داده می‌شود در صورت درخواست متقاضیان، مطالبات قطعی اشخاص حقیقی و حقوقی (خصوصی و تعاونی)، نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی، بانک‌ها، اتحادیه‌ها و آستان‌های مقدسه بابت تکالیفی که در چارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۶ ایجاد شده است با بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از طریق تسویه بدهی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به بانک مرکزی که در چارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۶ ایجاد شده، تا میزان ظرفیت استفاده نشده جزء «۱» بند «و» تبصره «۵» قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور به صورت جمعی - خرجی از طریق انتشار اسناد تسویه خزانه، به شرح زیر تسویه نماید. مبلغ مزبور به عنوان بدهی دولت به بانک مرکزی ثبت می‌شود. افزایش پایه پولی از این محل ممنوع است. سقف مجاز تسویه بدهی هر بانک و مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی توسط این بانک حداکثر تا پایان خرداد ماه تعیین می‌شود.</p> <p>۱-۲. دولت مجاز است تا سقف بیست درصد (۲۰٪) مبلغ موضوع این جزء را با اولویت به مطالبات حسابرسی شده و قطعی سازمان تأمین اجتماعی اختصاص دهد.</p> <p>۲-۲. بانک مرکزی مجاز است به منظور استفاده حداکثری بانک‌ها از فرایند تعریف شده در این بند، امکان نقل و انتقال مطالبات بانک‌ها از دولت، را در بازار بین بانکی فراهم نماید.</p> <p>۳-۲. افزایش سرمایه دولت در شرکت ملی نفت ایران به میزان تسویه مطالبات بانک‌ها از آن شرکت مجاز است.</p> <p>۴-۲. اعتبارات جمعی خرجی موضوع این بند در ردیف درآمدی ۳۱۰۹۰۱ جدول شماره (۵) و ردیف ۴۹-۵۳۰۰۰۰ جدول شماره (۹) درج می‌گردد. سازمان برنامه و بودجه کشور موظف</p>

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
		<p>خرجی از طریق انتشار اسناد تسویه خزانه، به شرح زیر تسویه نماید. مبلغ مزبور به عنوان بدهی دولت به بانک مرکزی ثبت می شود. افزایش پایه پولی از این محل ممنوع است. سقف مجاز تسویه بدهی هر بانک و مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی توسط این بانک تعیین می شود.</p> <p>۱-۱. حداقل تهاتر بدهی از طریق اسناد (اوراق) تسویه خزانه برای اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی پانصد هزار میلیارد (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال</p> <p>۱-۲. تهاتر بدهی های نهادهای عمومی غیردولتی، بانک ها و شرکت های دولتی تابعه وزارتخانه های آموزش و پرورش، نیرو و جهاد کشاورزی (صرفاً بابت یارانه قیمت های تکلیفی) و شرکت ملی نفت ایران پانصد هزار میلیارد (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با اولویت مطالبات حسابرسی شده و قطعی سازمان تأمین اجتماعی تا سقف پنج هزار میلیارد (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع این جزء به ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) و شرکت های تابعه و وابسته آن اختصاص می یابد.</p> <p>۲. دولت مجاز است در پایان آذرماه ۱۳۹۷ مانده مصرف نشده سهم نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت های دولتی تابعه وزارتخانه های مذکور را با بدهی های بخش های دیگر تسویه نماید.</p> <p>۳. بانک مرکزی مجاز است به منظور استفاده حداکثری بانک ها از فرایند تعریف شده در این بند، امکان نقل و انتقال مطالبات بانک ها از دولت، را در بازار بین بانکی فراهم نماید. ضوابط نقل و انتقال این اوراق و چگونگی توثیق آنها نزد بانک مرکزی، مطابق آیین نامه ای است که به تصویب هیئت وزیران می رسد.</p>	<p>است پس از اعلام وزارت امور اقتصادی و دارایی، اعتبار تسویه شده را برای دستگاه اجرایی دارای بدهی ابلاغ نماید.</p>

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
		<p>۴. نحوه تسویه مطالبات با منشأ قانونی نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی، بانک‌ها، بیمه‌ها، اتحادیه‌ها و آستان‌های مقدسه با حساسی ویژه با رعایت ضوابط قانونی مطابق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که با پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.</p> <p>۵. ایجاد طلب جدید از دولت در صورتی مجاز خواهد بود که از قبل تعهد و تضمین آن با مبنای قانونی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور صادر شده باشد.</p> <p>۶. همزمان با تسویه اصل و سود مطالبات بانک‌های موضوع این حکم، کلیه وجوه التزام (جریمه‌های آن) در مورد اشخاصی که اصل و بدهی مطالبات آنها طبق حکم این جزء تهاتر و تعیین تکلیف شده‌اند، بخشوده می‌شود و بانک‌ها ادعایی در این خصوص از دولت و بدهکاران که بدهی آنها تسویه شده نخواهند داشت.</p> <p>۷. به میزان تسویه مطالبات بانک‌ها از شرکت ملی نفت ایران مبالغ آن به حساب افزایش سرمایه دولت در این شرکت منظور خواهد شد.</p> <p>۸. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است عملکرد این بند را در گزارش عملکرد ماهانه بودجه عمومی منعکس نماید و در اجرای ماده (۱۰۳) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ منابع استفاده شده از محل افزایش بدهی دولت به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را در صورت حساب عملکرد بودجه درج کند.</p> <p>گزارش عملکرد این بند توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی به صورت سه ماهه، به دیوان محاسبات کشور، کمیسیون‌های</p>	

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
		<p>برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه می‌شود.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی پس از تصویب این قانون به تصویب هیئت‌وزیران خواهد رسید.</p>	
<p>در رابطه با بند «ط» و بند «ی» هرچند انتشار این اوراق باعث می‌شود که بخشی از نقدینگی مورد نیاز پیمانکاران قراردادهای بیع متقابل طرح‌های بالادستی نفت و گاز پرداخت شود و پیمانکاران از بلا تکلیفی خارج شوند، اما نشان می‌دهد شرکت ملی نفت ایران برای بازپرداخت بدهی‌های خود نیازمند استقراض مجدد است. این درحالی است که مجوز انتشار اوراق قبلی و یا قراردادهای بیع متقابل از سوی مجلس با این شرط صادر شده بود که تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق توسط وزارت نفت از محل افزایش تولید همان میادین باشد.</p>		<p>ط) به منظور سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز با اولویت میادین مشترک وزارت نفت و طرح‌های زیربنایی و توسعه‌ای وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارتخانه‌های مذکور از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط و با تصویب شورای اسلامی (ریالی یا ارزی) در سقف (۳۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال منتشر و بازپرداخت اصل و سود این اوراق توسط شرکت‌های مذکور از محل افزایش تولید همان میادین (برای طرح‌های وزارت نفت) و عایدات طرح (برای طرح‌های معدن و تجارت) تضمین نمایند. حداقل مبلغ بیست هزار میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از اوراق منتشر شده توسط شرکت ملی نفت ایران برای تأمین مالی زیرساخت‌های لازم و تأسیسات و ایستگاه‌های تقویت فشار خطوط لوله گاز طبیعی مایع‌شده (NGL) اختصاص می‌یابد.</p>	<p>ط) به منظور سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز با اولویت میادین مشترک وزارت نفت و طرح‌های زیربنایی و توسعه‌ای وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارتخانه‌های مذکور از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط و با تصویب شورای اقتصادی (ریالی یا ارزی) در سقف سی و پنج هزار میلیارد (۳۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال منتشر و بازپرداخت اصل و سود این اوراق توسط شرکت‌های مذکور از محل افزایش تولید همان میادین برای طرح‌های وزارت نفت (و عایدات طرح) برای طرح‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت تضمین نمایند.</p>
		<p>ی) وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط برای بازپرداخت اصل و سود اوراق ارزی - ریالی سررسید شده، تسهیلات بانکی و تضامین سررسید شده و همچنین بازپرداخت بدهی‌های سررسید شده به پیمانکاران قراردادهای بیع متقابل طرح‌های بالادستی نفت و گاز تا سقف معادل سه میلیارد</p>	<p>ی) وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط برای بازپرداخت اصل و سود اوراق ارزی - ریالی سررسید شده، تسهیلات بانکی و تضامین سررسید شده و همچنین بازپرداخت بدهی‌های سررسید شده به پیمانکاران قراردادهای بیع متقابل طرح‌های بالادستی نفت و گاز تا سقف معادل سه میلیارد</p>

اظهاری نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
		<p>(۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار اوراق مالی اسلامی (ریالی یا ارزی) با تصویب هیئت‌وزیران منتشر نماید. شرکت‌های مذکور موظفند اصل و سود اوراق منتشر شده را حداکثر تا پنج‌سال از محل منابع داخلی خود تسویه نمایند. اوراق فروش نرفته این بند با تأیید وزارت نفت و سازمان برنامه و بودجه کشور قابل واگذاری به پیمانکاران / طلبکاران طرح‌ها می‌باشد.</p>	<p>(۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار اوراق مالی اسلامی (ریالی یا ارزی) با تصویب هیئت‌وزیران منتشر نماید. شرکت‌های مذکور موظفند اصل و سود اوراق منتشر شده را حداکثر تا پنج‌سال از محل منابع داخلی خود تسویه نمایند. اوراق فروش نرفته این بند با تأیید وزارت نفت و سازمان برنامه و بودجه کشور قابل واگذاری به پیمانکاران / طلبکاران طرح‌ها می‌باشد.</p>
		(ل) اوراق و اسناد این تبصره مشمول مالیات نمی‌شود.	(ل) اوراق و اسناد این تبصره مشمول مالیات نمی‌شود.
		تبصره «۶»	
		<p>مطابق ماده (۱۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به هر یک از وزارتخانه‌های نفت و نیرو از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط اجازه داده می‌شود مسکونی مشترکین گاز مبلغ دو هزار مسکونی مشترکین برق از هر یک از (۲۰۰۰) ریال و از هر یک از واحدهای تجاری مشترکین گاز و برق مبلغ ده هزار (۱۰,۰۰۰) ریال و به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف‌های ۱۶۰۱۸۵ و ۱۶۰۱۸۶ جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و برای موارد مندرج در ماده مذکور به مصرف برسانند. برای مشترکین روستایی، مبالغ فوق‌الذکر معادل پنجاه درصد (۵۰٪) خواهد بود. وجوه فوق، مشمول مالیات به نرخ صفر است.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند متضمن سقف و نحوه برگزاری مناقصه، تعهدات شرکت‌های بیمه‌گر و پرداخت خسارت به مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.</p>	<p>مطابق ماده (۱۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به هر یک از وزارتخانه‌های نفت و نیرو از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط اجازه داده می‌شود ماهانه از هر واحد مسکونی مشترکین گاز مبلغ دو هزار (۲۰۰۰) ریال، از هر واحد مسکونی مشترکین برق مبلغ یک هزار (۱۰۰۰) ریال و از هر یک از واحدهای تجاری مشترکین گاز و برق مبلغ ده هزار (۱۰,۰۰۰) ریال و به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف‌های ۱۶۰۱۸۵ و ۱۶۰۱۸۶ جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و برای موارد مندرج در ماده مذکور به مصرف برسانند. برای مشترکین روستایی، مبالغ فوق‌الذکر معادل پنجاه درصد (۵۰٪) خواهد بود. وجوه فوق، مشمول مالیات به نرخ صفر است.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند متضمن سقف و نحوه برگزاری مناقصه، تعهدات شرکت‌های بیمه‌گر و پرداخت خسارت به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.</p>
		تبصره «۱۶»	
جمع بدهی‌های شرکت ملی نفت تا پایان			ه) به دولت اجازه داده می‌شود مطالبات بانک مرکزی جمهوری

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	قوانین و احکام مربوطه	اظهار نظر کارشناسی
اسلامی ایران و بانک‌های تجاری بابت اصل و سود تسهیلات پرداخت شده به شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط وزارت نفت، بابت تأمین مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز را تا پایان سال ۱۴۰۰ امهال نماید.			سال ۱۳۹۶ بالغ بر ۴۸,۶۶۰ میلیون دلار بوده است و این موضوع در آینده نه چندان دور صنعت نفت کشور را با مشکلات عدیده‌ای مواجه می‌کند. لذا برای رفع مشکلات این صنعت باید رویکردهای جدید اتخاذ شود.
تبصره «۱۸»			
الف) به هدف اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد با تأکید بر اشتغال جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی، به دولت اجازه داده می‌شود علاوه بر اعتبار ردیف ۶۱-۵۵۰۰۰۰-۵۵۰۰۰۰ (جدول شماره ۹) این قانون، اعتبارات مندرج در جدول تبصره «۱۴» این قانون را در قالب وجوه اداره شده، یارانه سود، کمک بلاعوض با منابع موضوع ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در چارچوب مصوبات هیئت امناء، ضوابط، مقررات و اساسنامه صندوق توسعه ملی و همچنین تسهیلات بانکی ترکیب و برای اجرای برنامه‌های ایجاد اشتغال مولد، تثبیت اشتغال موجود، اجرای سیاست‌های بازار کار و تکمیل اجرای برنامه‌های بند «الف» تبصره «۱۸» قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور هزینه نماید.	الف) با هدف اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد با تأکید بر اشتغال جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی، به دولت اجازه داده می‌شود علاوه بر اعتبار ردیف ۶۱-۵۵۰۰۰۰-۵۵۰۰۰۰ (جدول شماره ۹) این قانون، اعتبارات مندرج در جدول تبصره «۱۴» این قانون را در قالب وجوه اداره شده، یارانه سود، کمک بلاعوض با منابع موضوع ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در چارچوب مصوبات هیئت امناء، ضوابط، مقررات و اساسنامه صندوق توسعه ملی و همچنین تسهیلات بانکی ترکیب و برای اجرای برنامه‌های ایجاد اشتغال مولد، تثبیت اشتغال موجود، اجرای سیاست‌های بازار کار و تکمیل اجرای برنامه‌های بند «الف» تبصره «۱۸» قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور هزینه نماید.	سیاست‌های پنج‌ساله برنامه ششم توسعه ۱۰. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن. ۱-۱. استقلال مدیریت حساب‌ها از بانک مرکزی. ۲-۱. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های غیردولتی به صورت ارزی. ۳-۱. استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه‌ای و قوانین عادی. ۴-۱. سپرده‌گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه ملی.	
۲. پنجاه درصد (۵۰٪) اعتبارات موضوع تبصره «۴» ماده (۹۴) قانون برنامه ششم توسعه بر اساس برنامه‌های پیشنهادی وزارت ورزش و جوانان به منظور اشتغال جوانان می‌تواند با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور هزینه گردد. ۳. تسهیلات بانکی مربوط به برنامه اشتغال مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی موضوع بند «ب» تبصره «۱۶» این قانون بر اساس برنامه‌های پیشنهادی دستگاه‌های ذی‌ربط	۲. پنجاه درصد (۵۰٪) اعتبارات موضوع تبصره «۴» ماده (۹۴) قانون برنامه ششم توسعه بر اساس برنامه‌های پیشنهادی وزارت ورزش و جوانان به منظور اشتغال جوانان می‌تواند با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور هزینه گردد. ۳. تسهیلات بانکی مربوط به برنامه اشتغال مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی موضوع بند «ب» تبصره «۱۶» این قانون بر اساس برنامه‌های پیشنهادی دستگاه‌های ذی‌ربط		

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
		<p>پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد در اختیار استان قرار می‌گیرد.</p> <p>اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی کسر شده موضوع این بند باید در همان استان یا شهرستان هزینه گردد به نحوی که اعتبارات در نظر گرفته شده آنها کاهش پیدا نکند.</p> <p>عبارت «یک درصد (۱٪) مندرج در تبصره «۲» ماده (۵۲) قانون مذکور به عبارت «یک واحد درصد» اصلاح می‌شود.</p> <p>۱. به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود از طریق بانک‌های عامل، معادل منابع موضوع بند «الف» و این جزء به طرح‌های توسعه تولید و اشتغال موضوع این حکم، تسهیلات اعطاء نماید.</p> <p>۲. سازوکارهای اجرایی و نظارتی این بند مطابق آیین‌نامه اجرایی با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت، امور اقتصادی و دارایی، کشور و جهاد کشاورزی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.</p>	<p>می‌تواند با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور هزینه گردد.</p> <p>۴. به منظور تسهیل تأمین وثایق مورد نیاز برنامه‌های موضوع این حکم، بخشی از منابع عمومی جزء «۱» این بند می‌تواند با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور برای افزایش سرمایه صندوق‌های ضمانت سرمایه‌گذاری مورد استفاده قرار گیرد.</p> <p>۵. ده درصد (۱۰٪) از عوارض موضوع جزء «۱» بند «ب» ماده (۶) قانون برنامه ششم توسعه که در اختیار دهیاری‌ها و فرمانداری‌ها در روستاهای فاقد دهیاری است، می‌تواند صرف پروژه‌های اشتغال‌زایی روستایی، مصوب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان شود.</p> <p>۶. عبارت (یک درصد) (۱٪) مندرج در تبصره «۲» ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مذکور به عبارت «یک واحد درصد» اصلاح می‌شود.</p> <p>برنامه‌های موضوع این حکم به پیشنهاد مشترک هر یک از دستگاه‌های اجرایی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور خواهد رسید.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت، فناوری اطلاعات و ارتباطات، جهاد کشاورزی، کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.</p>
			تبصره «۱۹»
<p>اعطای تسهیلات ارزی و ریالی با وجوه نامشخص از صندوق توسعه ملی، ایجاد بار تکلیفی برای منابع صندوق است، مغایر با اساسنامه صندوق و بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم</p>	<p>سیاست‌های پنج‌ساله برنامه ششم توسعه</p> <p>۱۰. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود و واریز</p>	<p>تبصره «۱۹»- در اجرای ماده (۲۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به دولت اجازه داده می‌شود با رعایت قوانین و مقررات از جمله قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب</p>	<p>به منظور اجرایی نمودن ماده (۲۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) دستگاه‌های اجرایی مکلفند از محل منابع بودجه کل کشور تمهیدات لازم برای اجرای طرح جدید، نیمه‌تمام و آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری از طریق انعقاد قرارداد واگذاری و یا مشارکت با</p>

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
	<p>توسعه است.، سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن. ۱-۱۰. استقلال مدیریت حسابها از بانک مرکزی. ۲-۱۰. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخشهای غیردولتی به صورت ارزی. ۳-۱۰. استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجهای و قوانین عادی. ۴-۱۰. سپرده گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانکهای عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانکهای مذکور برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه ملی.</p>	<p>۱۳۸۱/۳/۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی به منظور جلب مشارکت هرچه بیشتر بخش خصوصی و تعاونی در اجرای طرحها و پروژههای منتخب جدید و نیمه تمام (با اولویت طرحهای نیمه تمام) و بهره برداری طرحها و پروژههای تکمیل شده یا در حال بهره برداری، در قالب سازوکار مشارکت عمومی - خصوصی، نسبت به انعقاد انواع قرارداد (از جمله واگذاری، مشارکت، ساخت و بهره برداری یا برون سپاری) با بخش خصوصی و تعاونی اقدام و تمام یا بخشی از وظایف و مسئولیت های خود در تأمین کالاها و خدمات در حوزههایی از قبیل پدیدآوری، طراحی، ساخت، تجهیز، نوسازی، بهره برداری و تعمیر و نگهداری را در چارچوب مقررات ذیل به بخش خصوصی و تعاونی واگذار نماید:</p> <p>۱. برای آن دسته از طرحهای نیمه تمام یا جدید که انتفاعی بوده و دولت عدم تعیین قیمت اداری و غیراقتصادی برای آنها را تضمین می کند، اعتبار پیش بینی شده از محل بودجه عمومی تا سقف چهل و سه هزار و هشتصد و نود و چهار میلیارد و ششصد و چهل و هفت میلیون (۴۳,۸۹۴,۶۴۷,۰۰۰,۰۰۰) ریال مندرج در قسمت دوم پیوست شماره (۱) این قانون به صورت وجوه اداره شده یا یارانه سود تسهیلات در قالب قرارداد مشخص، به بانکهای منتخب عامل تجاری یا توسعه ای پرداخت می شود. بانکهای مذکور، بر اساس شرایط و منابع تعهد شده از سوی دولت و نیز منابع مالی قابل تأمین از طریق نهادهای فعال در بازارهای پولی و مالی و منابع بند «الف» تبصره «۳» این قانون، در کنار آورده خود، بسته تأمین مالی هر طرح را اعلام می نماید.</p>	<p>بخشهای خصوصی، تعاونی و شهرداریها و دهیاریها فراهم نمایند. ۱. به دولت اجازه داده می شود تا ده درصد (۱۰٪) از اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای این قانون را کسر و به ردیف شماره ۵۵۰۰۰۰-۴۱ واریز نماید تا با اعتبار مصوب طرحها و پروژههای مندرج در قسمت دوم پیوست شماره (۱) این قانون، در قالب یارانه سود، وجوه اداره شده و یا کمک بلاعوض، برای قراردادهای مذکور اختصاص دهد. سهم اعتبارات استانی هر استان و شهرستان به همان استان و شهرستان اختصاص می یابد. بخشهای خصوصی، تعاونی و شهرداریها و دهیاریها می توانند تأمین مالی را از طریق روشهایی چون تأمین مالی خارجی موضوع بند «الف» تبصره «۳» این قانون، منابع بانکی، بازار سرمایه و تسهیلات ریالی و ارزی صندوق توسعه ملی (با رعایت و مقررات موضوعه) انجام دهند.</p>

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
		دستگاه اجرایی مبتنی بر ویژگی‌های هر طرح و شرایط رقابتی فراهم شده، نسبت به عقد قرارداد با بخش خصوصی و تعاونی اقدام می‌کند.	
تبصره «۲۱»			
تأمین اعتبار (ریالی) از محل برداشت مجاز صندوق توسعه ملی، ایجاد بار تکلیفی منابع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های برای آن است که مغایر با اساسنامه صندوق و بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه است.	<p>سیاست‌های پنج‌ساله برنامه ششم توسعه</p> <p>۱۰. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن.</p> <p>۱-۱۰. استقلال مدیریت حساب‌ها از بانک مرکزی.</p> <p>۲-۱۰. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های غیردولتی به صورت ارزی.</p> <p>۳-۱۰. استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه‌ای و قوانین عادی.</p> <p>۴-۱۰. سپرده‌گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه ملی.</p>		الف) در اجرای بند «ث» ماده (۷) قانون برنامه ششم توسعه، صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری موظفند از ابتدای سال ۱۳۹۸ ضمن افزایش کارایی و بازدهی بنگاه‌های تحت پوشش خود، اعتبار مورد نیاز برای مابه‌التفاوت هزینه‌های مربوط به مستمری بازنشستگان در سال ۱۳۹۸ نسبت به اعتبار مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور را از محل منابع داخلی و سایر منابع حاصل از سرمایه‌گذاری‌های خود تأمین نمایند. در صورتی که منابع حاصل از سود و بازدهی بنگاه‌های تحت پوشش، کفایت پرداخت مابه‌التفاوت را نکند، به دولت اجازه داده می‌شود آن را از محل برداشت مجاز از ورودی منابع صندوق توسعه ملی تأمین نماید.
تأمین ۲۵ درصد اعتبار پروژه از محل برداشت مجاز اعتبارات صندوق توسعه			د) در سال ۱۳۹۸ دولت مکلف است ضمن متوقف کردن طرح‌ها و پروژه‌های فاقد مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به

اظهار نظر کارشناسی	قوانین و احکام مربوطه	قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
ملی، ایجاد بار تکلیفی برای آن است که مغایر با اساسنامه صندوق و بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه است..			قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) از تخصیص اعتبار پروژه‌های طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای غیرحاکمیتی که پیشرفت فیزیکی آنها کمتر از پنجاه درصد (۵۰٪) است طی سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ خودداری نماید. در صورتی که متقاضیان بخش غیردولتی خواهان اجرای این طرح‌ها (پروژه‌ها) به صورت مشارکت عمومی - خصوصی باشند، به دولت اجازه داده می شود از محل برداشت مجاز از ورودی صندوق توسعه ملی همان سال نسبت به تأمین و پرداخت سهم خود (۲۵ درصد اعتبار پروژه) اقدام کند.

۲. بررسی اعتبارات بخش نفت

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ مجموع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای امور اقتصادی در کل بودجه امور ده‌گانه کشور نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ در حدود ۱۰/۱۷ درصد رشد داشته است. از مجموع ۲۶۶/۶ هزار میلیارد ریال اعتبار امور اقتصادی حدود ۱۴/۸ هزار میلیارد ریال آن به فصل انرژی تخصیص داده شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷، بیش از ۳۶ درصد کاسته شده است.

جدول ۲. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل انرژی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷

(میلیون ریال)

ردیف	عنوان	هزینه‌های عمومی، اختصاصی و متفرقه			اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع کل		سهم امور و فصل به کل (درصد)		
		قانون بودجه سال ۱۳۹۷	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸	رشد لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به قانون سال ۱۳۹۷ (درصد)	قانون بودجه سال ۱۳۹۷	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸	رشد لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به قانون سال ۱۳۹۷ (درصد)	قانون بودجه سال ۱۳۹۷	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸	رشد لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به قانون سال ۱۳۹۷ (درصد)	قانون بودجه سال ۱۳۹۷	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
		سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	
۱	امور اقتصادی	۶۹۹۸۵۳۸۰	۷۳۹۴۹۱۸۳	۵/۶	۱۹۸۷۱۳۱۸۶	۱۹۲۷۳۲۹۰۲	-۳/۰۱	۲۶۸۶۹۸۵۶۶	۲۶۶۶۸۲۰۸۵	-۰/۸	۶/۹	۷/۷
۲	فصل انرژی	۱۹۵۷۹۸۸	۳۵۷۲۳۰۹	۸۲/۴	۲۱۳۲۷۱۰۰	۱۱۲۶۸۸۱۲	-۴۷/۲	۲۳۲۸۵۰۸۸	۱۴۸۴۱۱۲۱	-۳۶/۳	۰/۴	۰/۷
۳	جمع امور ده‌گانه	۳۰۰۴۶۳۱۵۷۶	۳۳۷۳۶۴۶۵۹۹	۱۲/۳	۴۸۳۴۶۶۰۵۶	۴۶۹۴۵۲۷۲۷	-۳	۳۴۸۸۰۸۷۶۳۲	۳۸۴۳۰۹۹۳۳۶	۱۰/۱۷	۱۰۰	۱۰۰

مأخذ: قانون بودجه ۱۳۹۷ و لایحه بودجه ۱۳۹۸.

۳. نقش آفرینی نفت در تأمین منابع بودجه

طی دهه‌های گذشته رابطه مالی دولت و نفت در فرایند بودجه‌ریزی کشور به‌گونه‌ای تنظیم شده است که منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی به همراه بخشی از منابع حاصل از فروش داخلی میعانات گازی بین دولت (خزانه)، شرکت ملی نفت و صندوق توسعه ملی تقسیم می‌شود. ابتدا بخشی از آن، در منابع بودجه عمومی دولت و در قسمت واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای لحاظ می‌شود. در سال ۱۳۹۸، بیش از ۹۵ درصد منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در قوانین بودجه کل کشور به منابع حاصل از نفت اختصاص دارد. مبنای محاسبه منابع نفتی حاصل ضرب قیمت نفت، قیمت محاسباتی برای تسعیر منابع ارزی حاصل از صادرات نفت و حجم صادرات نفت بوده است.

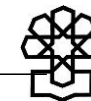
در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، منابع حاصل از نفت خام و میعانات گازی در ردیف‌های زیر منظور شده است:

- در ردیف ۲۱۰۱۰۱ منابع حاصل از ارزش صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز به مبلغ ۱۳۷۰ هزار میلیارد ریال لحاظ شد. این رقم در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۹۵۹ هزار میلیارد ریال بود، لذا در مقایسه با ردیف متناظر در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۴۲/۸ درصد افزایش داشته است.

- ردیف ۲۱۰۱۰۹ که به اختصاص سه درصد صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز برای مناطق محروم و نفت خیز اشاره دارد، میزان آن ۵۵ هزار میلیارد ریال است و این رقم در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۵۰/۸ هزار میلیارد ریال بود و مقایسه این دو رقم، نرخ رشد ۸/۳ درصدی را نشان می‌دهد.

- در خصوص استفاده از منابع صندوق توسعه ملی در ردیف ۳۱۰۷۰۵ بودجه عمومی در لایحه سال ۱۳۹۸ عدد یک درج شده است. اما مطابق بند «ب» ماده واحده، یکی از محل‌های تأمین منابع اعتبارات این بند، (مبلغ ۴۰۰ هزار میلیارد ریال) صندوق توسعه ملی معرفی شده است. شایان ذکر است منابع این ردیف چون ماهیت نفتی دارد و بازگشت از منابع محسوب می‌شود، باید در قسمت واگذاری‌های دارایی‌های سرمایه‌ای درج شود.

در جدول ۳ منابع نفتی در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷-۱۳۹۲ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است.

جدول ۳. منابع نفتی در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷-۱۳۹۲ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

(میلیارد ریال)

عنوان	عملکرد ۱۳۹۲	عملکرد ۱۳۹۳	عملکرد ۱۳۹۴	عملکرد ۱۳۹۵	قانون ۱۳۹۶	قانون ۱۳۹۷	لایحه ۱۳۹۸	تغییرات لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷	رشد لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ (درصد)
منابع حاصل از ارزش صادرات نفت (ردیف ۲۱۰۱۰۱)	۵۹۴,۲۶۳	۶۰۶,۸۲۹	۵۲۲,۳۸۷	۷۲۲,۷۷۱	۱,۰۰۱,۹۰۴	۹۵۹,۳۱۴	۱۳۷۰,۳۶۲	۴۱۱,۰۴۸	۴۲/۸
مابه‌التفاوت نرخ فروش ارز حاصل از فروش نفت خام و میعانات گازی (ردیف ۱۶۰۱۳۹)							۱	-۱۳۴۱۸۹	-۱۰۰
دو درصد صادرات نفت خام برای مناطق محروم و نفت‌خیز (ردیف ۲۱۰۱۰۹)	۱۵۱۳۸	۲۲۰۰۸	۱۴۹۸۰	۱۶۰۴۸	۴۸۰۹۶	۵۰,۸۰۰	۵۵۰۲۰	۴۲۲۰	۸/۳
مجموع منابع نفتی برای واردات فرآورده‌های نفتی (تقریبی)	۲۸۷۹۸	۳۱۸۹۲	۳۵۵۰۴	۳۶۳۲۲	۰	۰	۰	۰	-
مجموع برداشت بودجه‌ای از صندوق توسعه ملی**	-	۵۰۸۰	۸۵۵۰	۵۹۹۴	۷۵۹۰۰	۱۴۳۷۵۰	۴۰۰۰۰۰	۲۵۶۲۵۰	۱۷۸/۳
مازاد درآمد نفت قبل از اریز به حساب ذخیره ارزی	-	-	۱۳۲۹۸۸	۰	۸۸۹۹۰	-	-	-	-
مجموع برداشت بودجه‌ای از حساب ذخیره ارزی	-	-	۸۹۰۵	-	-	-	-	-	-
جمع استفاده از منابع نفت در بودجه*	۶۳۸۱۹۸	۶۶۵۸۰۹	۷۲۳۳۱۳	۷۸۱۱۳۵	۱۲۱۴۸۹۰	۱۲۸۸۰۵۳	۱۸۲۵۳۸۲	۵۳۷۳۲۹	۴۱/۷
جمع استفاده از منابع نفت در بودجه (میلیارد دلار)	۲۵/۹۲	۲۴/۴۲	۲۳/۸۳	۲۵/۱۵	۳۳/۸۸	۳۳/۵۷	۳۱/۲۴	۲/۳۳	-۶/۹
نرخ ارز (دلار به ریال)	۲۴,۶۲۲	۲۷,۲۶۸	۳۰,۳۵۶	۳۱,۰۵۵	۳۵,۸۶۲	۳۸,۳۷۰	۵۸,۴۲۹	۲۰۰۵۹	۵۲/۳
منابع عمومی دولت در ردیف‌ها	۱۴۷۶۷۷۳	۱,۷۷۸,۲۴۴	۲,۰۱۷,۰۷۸	۲,۸۳۰,۰۷۵	۳,۴۶۷,۵۲۱	۳,۸۶۷,۸۶۶	۴,۰۷۷,۱۳۷	۲,۰۹۲۷۱	۵/۴
منابع بودجه عمومی (با احتساب ردیف واردات اضافه بر رقم بودجه فرآورده‌های نفتی و منابع مندرج در تبصره‌ها)***	۱۵۰,۵۵۷۱	۱,۸۱۰,۱۳۶	۲,۰۶۱,۴۸۷	۲,۸۶۶,۳۹۷	۳,۴۶۷,۵۲۱	۳,۸۶۷,۸۶۶	۴,۴۷۷,۱۳۷	۶۰,۹۲۷۱	۱۵/۸
حداقل وابستگی بودجه به نفت (با احتساب ۴۰۰ هزار میلیارد ریال)(درصد)	۴۲/۴	۳۶/۸	۳۵/۱	۲۷/۳	۳۵	۳۳/۳	۴۰/۸	۷	۲۲/۴

مآخذ: قوانین بودجه سال‌های گذشته، محاسبات محقق.

* با فرض برداشت کل ۴۰۰ هزار میلیارد ریال در سقف دوم از صندوق توسعه ملی.

** با فرض برداشت کل مبلغ ۴۰۰ هزار میلیارد ریال (بند «ب» ماده‌واحد) از صندوق توسعه ملی، درآمد منابع نفتی لایحه سال ۱۳۹۸ به رقم ۱۸۲۵ هزار میلیارد ریال می‌رسد.

*** با فرض برداشت کل مبلغ ۴۰۰ هزار میلیارد ریال (بند «ب» ماده‌واحد) از صندوق توسعه ملی، منابع بودجه عمومی به ۴۴۷۷۱۳۷ میلیارد ریال می‌رسد.

منابع نفتی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ (بدون اضافه کردن سقف دوم بودجه) نسبت به قانون سال ۱۳۹۷ حدود ۱۰/۶ درصد رشد داشته و از رقم ۱۲۸۸ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ به ۱۴۲۵ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است.

با فرض برداشت کل مبلغ ۴۰۰ هزار میلیارد ریال (بند «ب» ماده واحد) از صندوق توسعه ملی، درآمد منابع نفتی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به رقم ۱۸۲۵ هزار میلیارد ریال می‌رسد و نسبت به عدد متناظر آن در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۴۱/۷ درصد رشد خواهد داشت. در این صورت وابستگی بودجه به نفت از ۳۳/۳ درصد در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به ۴۰/۸ درصد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ افزایش می‌یابد.

۴. بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ (در بخش نفت) و ابهامات آن

در این بخش به بررسی تبصره‌های مربوط به بخش نفت در لایحه و ابهامات آن پرداخته شده است.

۴-۱. تبصره «۱»

در تبصره «۱» سهم دولت، شرکت ملی نفت و مناطق نفت‌خیز، گازخیز و کمتر توسعه‌یافته از درآمدهای نفتی و سقف هریک از آنها تعیین شده که اهم نکات آن به شرح زیر است:

الف) سهم شرکت ملی نفت ایران

براساس بند «الف» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد قانون تنظیم (۲)، به منظور تعیین رابطه مالی بین دولت و شرکت ملی نفت ایران، سهم شرکت ملی نفت از ارزش نفت (نفت خام، میعانات گازی و خالص گاز طبیعی) صادراتی و مبالغ حاصل از فروش داخلی باید در قوانین بودجه سنواتی تعیین شود. این درحالی است که جزء «۱» بند «ب» ماده (۷) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه سهم این شرکت از صادرات نفت و میعانات گازی را ۱۴/۵ درصد تعیین کرده است. براساس قوانین مذکور در بند «الف» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، سهم شرکت ملی نفت ایران ۱۴/۵ درصد از کل صادرات نفت خام، میعانات گازی (با ارزش حدود ۴/۷۹ میلیارد دلار) تعیین و مقرر شده است و سهم این شرکت از فروش داخلی فراورده‌های نفتی در تبصره «۱۴» به مقدار ۱۰۹ هزار میلیارد ریال است.

ب) سهم صندوق توسعه ملی

با توجه به اینکه از نفت به‌عنوان ثروت و سرمایه ملی یاد می‌شود و پایان‌پذیری یکی از ویژگی‌های اصلی این‌گونه منابع است و از آنجا که درآمد آن متأثر از مقدار صادرات و قیمت نفت است، لذا باید با توجه به قوانین کشور از جمله ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب سال ۱۳۹۵ (موضوع تشکیل صندوق توسعه ملی) و ماده (۷) قانون برنامه ششم توسعه مصوب سال ۱۳۹۵ به شیوه‌ای برنامه‌ریزی

شود که از منابع و درآمدهای نفتی به شکلی مناسب‌تر استفاده شود تا تأثیر منفی حاصل از شوک‌های ناگهانی کاهش پیدا کند. بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه، به تغییر نگاه به درآمدهای حاصل از نفت و گاز از منابع تأمین بودجه عمومی به سرمایه‌های زاینده اقتصادی توجه دارد و برای این منظور مقرر کرده است که سالیانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی اختصاص پیدا کند و سالیانه ۲ واحد درصد به این عدد اضافه شود^۱ که بر این اساس سهم صندوق باید به ۳۴ درصد افزایش می‌یافت. اما با توجه به بند «الف» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، سهم صندوق توسعه ملی ۲۰ درصد تعیین شده است و با توجه به جدول ۴ ردیف ۴، ارزش آن حدود ۶/۷۹ میلیارد دلار است که به صورت ماهیانه واریز و از ماه یازدهم سال محاسبه و تسویه می‌شود.

علاوه بر آن، با اینکه ردیف ۳۱۷۰۵ در جدول ۵ لایحه نشان می‌دهد که در مرحله اول هیچ‌گونه برداشتی از صندوق توسعه ملی در نظر گرفته نشده، اما در عمل تکالیف زیادی برای آن مشخص شده است که مغایر با اصل (۵۲) قانون اساسی، اساسنامه صندوق توسعه ملی و بند «۱۰» سیاست‌های برنامه پنج‌ساله ششم توسعه است:

– بر اساس بند «ب» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، اجازه برداشت از منابعی از جمله صندوق توسعه ملی (تا سقف ۴۰۰ هزار میلیارد ریال) داده شده است.^۲ از آنجا که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ سهم صندوق توسعه ملی به ۲۰ درصد درآمدهای نفتی کاهش یافته، در صورت برداشت کل مبلغ مذکور از این صندوق، منابع قابل توجهی به حساب آن واریز نمی‌شود.

– دولت در تبصره‌های «۴»، «۱۸»، «۱۹» و «۲۱» لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ تکالیف دیگری برای منابع صندوق توسعه ملی ایجاد کرده است که هم مخالف اساسنامه صندوق و هم مغایر با بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه است.

همچنین از دیگر ابهامات لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ درج نشدن رقم سهم صندوق توسعه ملی در بودجه است. مطابق با جزء «۳» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مبلغ سهم صندوق باید در قوانین بودجه سنواتی تعیین شود.

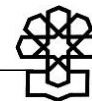
۱. براساس جزء «۱» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، سهم واریزی منابع حاصل از صادرات نفت (نفت خام، میعانات گازی، گاز و فراورده‌های نفتی) باید سالیانه به میزان ۳ درصد افزایش یابد. اما جزء «۱» بند «ب» ماده (۷) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه سهم صندوق توسعه ملی را ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و فراورده‌های نفتی ذکر کرده است که سالیانه حداقل ۲ درصد به این ۳۰ درصد افزوده می‌شود.

۲. به دولت اجازه داده می‌شود تا مبلغ چهار میلیون و هفتاد و هفت هزار و یکصد و سی و هفت میلیارد و یک میلیون (۴,۰۷۷,۱۳۷,۰۰۱,۰۰۰,۰۰۰) ریال از مصارف عمومی دولت را ابلاغ نماید و از محل وصول مزاد منابع عمومی این قانون نسبت به ارقام مصوب (به ویژه منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز)، اصلاحات ساختاری و همچنین برداشت مجاز از صندوق توسعه ملی، مصارف عمومی این قانون را تا سقف چهارصد هزار میلیارد (۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به شرح زیر افزایش دهد:

- دویست هزار میلیارد (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال بابت اجرای ماده (۱۰۶) قانون برنامه ششم توسعه. این اعتبار با تفاهم سازمان برنامه و بودجه کشور و ستاد کل نیروهای مسلح توزیع می‌گردد.

- دویست هزار میلیارد (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال بابت اعتبارات ردیف‌های مندرج در جدول شماره (۲۱) این قانون.

ج) بند «ب» تبصره «۱» و ماده (۷) قانون برنامه ششم (سقف منابع نفتی سالیانه بودجه)

با توجه به بند «ب» تبصره «۱» ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، سهم منابع عمومی دولت از مجموع درآمد حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز از جمع دو ردیف به دست می آید: ردیف‌های ۲۱۰۱۰۱ و ۲۱۰۱۰۹ جدول ۵ (با رقم‌های به ترتیب ۱۳۷۰ هزار میلیارد ریال و ۵۵ هزار میلیارد ریال). بنابراین در مجموع درآمد نفتی سهم دولت در لایحه حدود ۱۴۲۵ هزار میلیارد ریال خواهد شد.

د) قیر مصرفی برای پروژه‌های مرتبط با بند «ه» تبصره «۱»

طبق بند «ه» تبصره «۱» ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، شرکت ملی نفت ایران مکلف است تا سقف مبلغ ۶۰ هزار میلیارد ریال از منابع دریافتی خوراک مایع تحویلی به پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها را به حسابی که نزد خزانه‌داری کل کشور افتتاح می‌شود، واریز کند که صرف خرید قیر مصرفی پروژه‌های مرتبط با موارد ذکر شده در ذیل بند «ه» تبصره «۱» هزینه می‌شود؛ اما محل تأمین آن به طور واضح مشخص نشده است. سؤالی که مطرح می‌شود آن است که آیا منظور از «منابع دریافتی خوراک مایع تحویلی به پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها»، منابع موجود در ردیف ۲۱۰۱۰۱ جدول ۵ ماده واحد و یا منابع (از محل فروش محصولات ویژه و ۱۴/۵٪) شرکت ملی نفت است؟

شایان ذکر است، تکلیفی که به موجب این حکم بر عهده شرکت ملی نفت گذاشته شده است، از درآمدهای این شرکت برای موضوعی که در حیطه وظایف دولت است مصرف می‌شود. در صورتی که برای این حکم باید ردیف منابع و مصارفی در نظر گرفته شود و از محل منابع بودجه عمومی دولت به آن اختصاص داده شود.

ه) سهم مناطق نفت خیز، گاز خیز و کمتر توسعه یافته

بر اساس جزء «۳» بند «الف» ماده (۲۶) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه و همچنین بند «ت» ماده (۳۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، سهم مناطق نفت خیز، گاز خیز و کمتر توسعه یافته ۳ درصد از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی است. این رقم مطابق بند «ب» تبصره «۱» ماده واحد (در ردیف ۲۱۰۱۰۹) لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ برابر با ۵۵ هزار میلیارد ریال است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ (برابر با ۵۰ هزار میلیارد ریال) بالغ بر ۱۰ درصد افزایش یافته است.

و) صادرات گاز طبیعی و منابع آن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

در لایحه بودجه درآمد حاصل از صادرات گاز طبیعی به طور دقیق درج نشده است. در بند «الف» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به شرکت ملی نفت ایران از محل خالص صادرات گاز ۱۴/۵ درصد برابر ۰/۵۰ میلیارد دلار اختصاص داده شده است. این در حالی است که طبق ردیف ۴-۱ جدول ۴، درآمد حاصل از صادرات گاز در حدود ۳/۴ میلیارد دلار خواهد بود. بنابراین لازم است درآمد خالص صادرات گاز به صورت شفاف در ردیف‌های درآمدی لایحه بودجه لحاظ شود.

ز) سهم بخش حمل‌ونقل از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی

براساس ماده (۵۷) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف شده است به منظور تکمیل و اجرای طرح‌های (پروژه‌های) حمل‌ونقل ریلی، دوخطه کردن مسیرها و احداث خطوط برقی و سریع‌السیر، علاوه بر مشارکت‌های دولتی - خصوصی و افزایش اعتبارات این حوزه در بودجه سالیانه، یک درصد (۱ درصد) منابع حاصل از فروش نفت و گاز سهم دولت را در قالب بودجه سالیانه به وزارت راه و شهرسازی اختصاص دهد تا طرح‌های حمل‌ونقل ریلی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته اجرا شود که از این محل در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ لحاظ نشده است.

جدول ۴. نفت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

ردیف	عنوان	میلیارد ریال	میلیارد دلار	توضیحات
۱	مجموع منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی و گاز طبیعی و فروش داخل	۲۰,۱۳۰,۹۷۴	۳۶/۴۷	مجموع ردیف (۱-۱) و (۱-۲) و (۱-۳) و (۱-۴)
۱-۱	صادرات نفت خام		۳۰/۴۹	با فرض صادرات ۱/۵ میلیون بشکه در روز و هر بشکه ۵۴/۱ دلار
۱-۲	صادرات میعانات گازی		۰/۰۰	با فرض صادرات میلیون بشکه در روز و هر بشکه ۵۴/۱ دلار
۱-۳	فروش میعانات گازی به پتروشیمی		۲/۵۳	با فرض فروش ۰/۱۳۵ میلیون بشکه در روز و هر بشکه ۵۱/۴ دلار
۱-۴	خالص صادرات گاز طبیعی		۳/۴۵	
۲	سهم شرکت نفت		۴/۷۹	معادل ۱۴/۵ درصد ردیف‌های (۱-۱) و (۱-۲) و (۱-۳)
۳	سهم شرکت گاز		۰/۵۰	معادل ۱۴/۵ درصد ردیف (۱-۱)
۴	سهم صندوق توسعه ملی		۶/۷۹	معادل ۲۰ درصد صادرات نفت خام و میعانات گازی و گاز طبیعی ردیف (۱-۱)، (۱-۲) و (۱-۴)
	مانده صادرات نفت خام و میعانات گازی و گاز طبیعی و فروش داخل		۲۴/۴۰	
۵	واریز به حساب ذخیره ارزی		۰/۰۰	
۶	سهم دولت از صادرات نفت خام و میعانات گازی و گاز طبیعی و فروش داخل		۲۴/۴۰	سهم دولت معادل تقریباً ۶۵/۵ درصد از ردیف ۱
۷	منابع در دسترس دولت	۳,۶۰۷,۱۳۷		
۷-۱	منابع نفتی به غیر از صندوق توسعه	۱,۴۲۵,۳۸۲		مطابق با ارقام ریالی لایحه (رقم برنامه ششم ۱۱۵۰۲۵۱)
	تأمین کالاهای اساسی	۵۸۸,۰۰۰	۱۴/۰۰	با نرخ ارز ۴۲۰۰۰ ریالی
	ردیف ۲۱۰۱۰۱	۱,۳۷۰,۳۶۲	۲۳/۳۸	مطابق با ارقام ریالی لایحه
	ردیف ۲۱۰۱۰۹	۵۵,۰۲۰	۱/۰۲	مطابق با ارقام ریالی لایحه
	فروش میعانات گازی به پتروشیمی	۸۳۷,۳۸۲	۱۰/۴۰	با نرخ ارز نیمایی ۸۰۵۵۶ ریالی
۷-۲	درآمدهای غیرنفتی	۲,۱۸۱,۷۵۵		مطابق با لایحه
	مالیات و سایر درآمدها بدون مله‌التفاوت نرخ ارز	۲,۰۸۶,۷۵۵		
	فروش سهام دولت	۳۶,۰۰۰		
	سایر واگذاری دارایی مالی	۴,۰۰۰		
	فروش اموال	۵۵,۰۰۰		
۸	مجموع هزینه جاری و تملک دارایی‌های مالی	۳,۴۵۶,۹۳۸		

ردیف	عنوان	میلیارد ریال	میلیارد دلار	توضیحات
۸-۱	هزینه‌های جاری	۳,۲۰۶,۹۰۹		مطابق لایحه
۸-۲	تملك دارایی‌های مالی	۲۵۰,۰۲۹		مطابق لایحه
۹	منابع در دسترس برای تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی)	۱۵۰,۱۹۹		
۹-۱	اعتبار تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی)	۶۲۰,۱۹۹		مطابق لایحه
۹-۲	كسری منابع برای طرح‌های عمرانی	-۴۷۰,۰۰۰		
۱۰	راه‌حل‌های ممكن برای كسری طرح‌های عمرانی			
۱۰-۲	استقراض داخلی و خارجی (در ردیف‌ها)	۴۷۰,۰۰۰		

مأخذ: محاسبات محقق.

۴-۲. تبصره «۴» لایحه بودجه و اعطای تسهیلات ارزی

بند «الف» تبصره «۴» برای توسعه طرح‌های بالادستی نفت و گاز با اولویت میادین مشترک و جمع‌آوری گازهای همراه بدون انتقال مالکیت نفت و گاز موجود در مخازن و تولید از آنها به بانک‌های عامل اجازه اعطای تسهیلات ارزی به سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی داده است. ارائه تسهیلات بانکی به سرمایه‌گذاران صنعت نفت و یا انتشار اوراق مشارکت از اصلی‌ترین شیوه‌های تأمین منابع مالی شرکت نفت است. رویه‌های جاری وزارت نفت برای تأمین مالی جهت سرمایه‌گذاری عمدتاً دچار مشکلات ساختاری است و باید رویکردهای جدید در دستور کار قرار گیرد.

البته اجازه حضور شرکت‌های بخش خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی در فعالیت‌های اکتشاف، تولید و بهره‌برداری (نه مالکیت) میادین نفت و گاز به‌ویژه میادین مشترک (برنامه ششم - ماده (۴۸) بند «ج» جزء «۱») و اجازه احداث واحدهای صنعتی وابسته به نفت و گاز مانند پالایشگاه‌های گاز، نفت و پتروشیمی با بخش غیردولتی، خصوصی و تعاونی (قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ماده (۵۵)) گام مهمی برای شکل‌دهی طرح تأمین مالی صنعت نفت از بازار مالی داخلی است. شایان ذکر است تأمین اعتبارات مورد نیاز این بند از محل اعطای تسهیلات ارزی با وجوه نامشخص است که باعث ایجاد بدهی‌های جدید برای شرکت ملی نفت می‌شود.

۴-۳. تبصره «۵» لایحه بودجه و تأمین نقدینگی مورد نیاز پیمانکاران

الف) با توجه به جزء «۳» و «۴» بند «و» تبصره «۵» دولت مجاز است با تسویه مطالبات بانک مرکزی از شرکت ملی نفت سرمایه خود را در آن شرکت افزایش دهد. مبلغ اعتبارات آن در ردیف‌های ۳۱۰۹۰۱ جدول ۷ و ۴۹-۵۳۰۰۰۰۰ جدول ۹ درج می‌شود. از آنجا که مجموع بدهی‌های شرکت ملی نفت تا پایان سال ۱۳۹۶ در حدود ۴۸/۶۶ میلیارد دلار بوده است. برای رفع مشکلات

جاری سرمایه‌گذاری این صنعت باید رویکردهای جدید اتخاذ کرد. لذا اجرایی شدن این بند می‌تواند بسیار اثر بخش باشد و بدهی‌های شرکت ملی نفت را تا حدودی کاهش دهد.

ب) بند «ط» تبصره «۵» به‌منظور سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز با اولویت میداین مشترک و طرح‌های زیربنایی و توسعه‌ای وزارت صنعت، معدن و تجارت اجازه انتشار اوراق مالی اسلامی (ریالی - ارزی) در سقف ۳۵ هزار میلیارد ریال صادر شده و بازپرداخت آن از محل افزایش تولید همان میداین (برای طرح‌های وزارت نفت) و عایدات طرح (برای طرح‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت) تضمین می‌شود.

همچنین، در بند «ی» تبصره «۵» به وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط برای بازپرداخت اصل و سود اوراق ارزی - ریالی سررسید شده، تسهیلات بانکی و تضامین سررسید شده و همچنین بازپرداخت بدهی‌های سررسید شده به پیمانکاران قراردادهای بیع متقابل طرح‌های بالادستی نفت و گاز اجازه انتشار ۳ میلیارد دلار اوراق مالی اسلامی (ریالی - ارزی) صادر شده است.

هرچند انتشار این اوراق باعث می‌شود که بخشی از نقدینگی مورد نیاز پیمانکاران قراردادهای بیع متقابل طرح‌های بالادستی نفت و گاز پرداخت شود و پیمانکاران از بلا تکلیفی خارج شوند، اما نشان می‌دهد شرکت ملی نفت ایران برای بازپرداخت بدهی‌های خود نیازمند استقراض مجدد است. این درحالی است که مجوز انتشار اوراق قبلی و یا قراردادهای بیع متقابل از سوی مجلس با این شرط صادر شده بود که تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق توسط وزارت نفت از محل افزایش تولید همان میداین باشد.

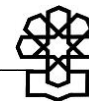
۴-۴. تبصره «۱۶» لایحه و مطالبات بانک‌ها بابت تسهیلات پرداخت شده به شرکت دولتی

طبق بند «ه» تبصره «۱۶» به دولت اجازه داده می‌شود مطالبات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بانک‌های تجاری بابت اصل و سود تسهیلات پرداخت شده به شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط وزارت نفت، بابت تأمین مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز را تا پایان سال ۱۴۰۰ مهال نماید.

جهت رفع مشکلات جاری سرمایه‌گذاری و بدهی‌ها در صنعت نفت باید رویکردهای جدید اتخاذ شود، این رویکردها در پنج محور به شرح ذیل قرار می‌گیرند:^۱

۱. تجدید ارزیابی دارایی‌های شرکت ملی نفت و واگذاری بخشی از سهام شرکت به عنوان بدهی
۲. دادن مجوز استفاده از چارچوب قراردادهای جدید نفتی (IPC) برای قراردادهای سابق این شرکت (عطف به ماسبق کردن قراردادهای IPC و استفاده از روش بازپرداخت این قراردادها تا سقف ۵۰ درصد عواید تولید).

۱. به‌منظور ارائه رویکردهای جدید تأمین مالی صنعت نفت و آسیب‌شناسی مشکلات بخش سرمایه‌گذاری و فروش شرکت ملی نفت مرکز پژوهش‌ها گزارش تفصیلی در این خصوص تهیه کرده است. الزامات تحقق تأمین مالی بالادست نفت و گاز در شرایط تحریم، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۱۶۱۶۳، شهریور ۱۳۹۷.

۳. احتساب بدهی شرکت به بانک مرکزی به عنوان افزایش سرمایه دولت در شرکت ملی نفت (جزء «۳» بند «و» تبصره «۵» لایحه قانون بودجه ۱۳۹۸).
۴. تعریف پروژه‌های سودآور در قالب بهره‌برداری از میدین کم‌ریسک شرکت ملی نفت و تأمین مالی آن از طریق واگذاری سهام پروژه.
۵. سرمایه‌گذاری صرفاً از طریق انعقاد قرارداد نفتی توسط وزارت نفت، نه شرکت ملی نفت.

۵-۴. بودجه وزارت نفت

تبيين و اجرای نقش حاکمیتی در مجموعه نفت کشور از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است و این موضوع از زمانی که قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت در سال ۱۳۹۱ تصویب شد، بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. اجرای این وظیفه با توجه به اینکه اساسنامه شرکت ملی نفت در سال ۱۳۹۵ تصویب و ابلاغ شد، اهمیت مضاعفی یافته است. وزارت نفت برای اجرای وظایف حاکمیتی خود در قالب قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت باید بودجه لازم را در اختیار داشته باشد.

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور گویای این واقعیت است که کل بودجه عمومی وزارت نفت در جزء «۱» ردیف ۱۴۳۰۰۰ جدول شماره ۷ ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور برای اجرای وظایف حاکمیتی، ۱۲۴ میلیون ریال معادل ۱۲/۴ میلیون تومان است. این میزان در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ برابر با ۱۲۸ میلیون ریال (معادل ۱۲/۸ میلیون تومان) بوده است. بنابراین به نظر می‌رسد بودجه وزارت نفت از بودجه شرکت ملی نفت تأمین می‌شود که علی‌رغم مشکلاتی که به جهت کاهش بودجه عمرانی برای این شرکت به وجود می‌آورد، نشان می‌دهد وزارت نفت از نظر بودجه، مستقل از شرکت ملی نفت نیست، بنابراین با چنین وابستگی بودجه‌ای، قادر به اعمال وظایف حاکمیتی خود نخواهد بود و این دلیل قانع‌کننده‌ای برای این است که وزارت نفت موجودیت واقعی ندارد.

۵. بررسی منابع و مصارف بودجه شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

۵-۱. منابع شرکت

مطابق لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، منابع شرکت ملی نفت ایران حدود ۲۴/۴۹ میلیارد دلار (۱۴۳۱ هزار میلیارد ریال) پیش‌بینی شده است. این میزان منابع از محل‌های زیر تأمین می‌شود (جدول ۶): از محل ذخیره استهلاک و اندوخته سرمایه‌ای ۴۴۱ هزار میلیارد ریال، از وام‌های داخلی ۳۸۶ هزار میلیارد ریال، از محل وام خارجی ۲۵۷ هزار میلیارد ریال و از محل سایر دریافت‌ها ۳۴۷ هزار میلیارد ریال.

نکات حائز اهمیت در خصوص منابع شرکت ملی نفت به شرح زیر است:

- بیش از ۳۴۷ هزار میلیارد ریال منابع از محل سایر دریافت‌هاست. همان طور که در جدول ۵ توضیح داده شده است، تحقق آن بعید است.
- از محل وام‌های داخلی حدود ۳۸۶ هزار میلیارد ریال منابع برای شرکت ملی نفت در نظر گرفته شده که با توجه به عدم توانایی شرکت در بازپرداخت بدهی‌های قبلی تحقق آن دور از انتظار است.
- بیش از ۲۵۷ هزار میلیارد ریال از محل وام خارجی بوده که تحقق آن به انعقاد قراردادهای نفتی با سرمایه‌گذاران خارجی منوط است. با توجه به محدودیت‌های پیش‌رو، امکان انعقاد قراردادهای نفتی با شرکت‌های نفتی خارجی بسیار ضعیف می‌شود که از نشانه‌های آن، خروج شرکت‌های نفتی خارجی در قراردادهای نفتی فعال (تنفیذ شده) و ترک مذاکره قراردادهای در شرف انعقاد از سوی شرکت‌های نفتی خارجی است.
- بیش از ۴۴۱ هزار میلیارد ریال (معادل ۷/۵ میلیارد دلار) منابع شرکت از محل ذخایر و اندوخته‌ها تأمین خواهد شد. در واقع، می‌توان گفت تنها منابع مطمئن شرکت بدون وام خارجی و داخلی همین رقم ۴۴۱ هزار میلیارد ریال است.

(هزار میلیارد ریال)

جدول ۵. منابع شرکت ملی نفت ایران

جزئیات ارقام مذکور در لایحه		ارقام پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸		
۱۲۰/۲	ذخیره استهلاک (شامل ذخیره استهلاک دارایی‌های غیرمنقول و بیع متقابل)	۴۴۱/۳	ذخایر و اندوخته‌ها	دارایی‌های جاری
۳۲۱/۰	اندوخته‌های سرمایه‌ای			
—————		۰	تسهیلات بانکی	تسهیلات بانکی و وام‌ها
۲۹۰	انتشار اوراق مالی ارزی-ریالی جهت تأمین منابع مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز و بازپرداخت بدهی‌های سررسید شده به شرکت‌های پیمانکاری قراردادهای بیع متقابل طرح‌های بالادستی نفت و گاز	۳۸۶	سایر وام‌های داخلی	
۸۴/۰	قرارداد بیع متقابل موضوع بند «ق» - از محل صندوق توسعه ملی			
۱۲/۰	صندوق توسعه ملی			
۲۵۷/۶	وام خارجی (فاینانس و بیع متقابل)	۲۵۷/۶	وام خارجی	
۱۶۸/۶	منابع ناشی از اجرای بند «ق» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و قانون رفع موانع تولید	۳۴۷		سایر دریافت‌ها
۱۰۸	منابع ناشی از اجرای بند «ق» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۳ (معادل ارزش فرآورده‌های صرفه‌جویی شده)			
۷۰/۴	سایر منابع سرمایه‌گذاری و منابع حاصل از فروش دارایی‌ها			

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، «جدول آماری مربوط به درآمد، هزینه و منابع، مصارف لایحه سال ۱۳۹۸ شرکت ملی نفت» سازمان برنامه و بودجه کل کشور.

۲-۵. مصارف شرکت

مطابق لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور مصارف شرکت ملی نفت ایران (جدول ۷)، در مجموع بیش از ۱۴۳۱ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که ۵۱۲ هزار میلیارد ریال برای سرمایه‌گذاری (حدود ۸/۷۶ میلیارد دلار) و ۹۲۰ هزار میلیارد ریال (حدود ۱۵/۷ میلیارد دلار) برای بازپرداخت بدهی در قالب سه عنوان «وام ماده (۳۲) و سایر وام‌ها»، «وام خارجی» و «بازپرداخت ودیعه بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها» در نظر گرفته شده است. نکات حائز اهمیت در بخش مصارف شرکت ملی نفت عبارتند از:

- با توجه به اینکه حدود ۹۲۰ هزار میلیارد ریال (حدود ۱۵/۷ میلیارد دلار) به‌منظور بازپرداخت بدهی‌های شرکت در سال ۱۳۹۸ در نظر گرفته شده است، همه منابع مطمئن شرکت (۴۴۱ هزار میلیارد ریال) تکافوی این بازپرداخت را نخواهد داد.

- تحقق هزینه‌های سرمایه‌ای شرکت ملی نفت ایران در سال آینده به منابعی وابسته است که تحقق آنها دور از انتظار پیش‌بینی می‌شود.

در نتیجه می‌توان گفت که سهم شرکت ملی نفت ایران از محل ۱۴/۵ درصد که خود را به‌صورت ذخیره استهلاک و اندوخته قانونی در منابع شرکت نشان می‌دهد، به‌هیچ‌وجه نه تنها پاسخگوی نیازهای سرمایه‌ای شرکت نیست، بلکه از عهده بازپرداخت بدهی‌های کلان شرکت نیز بر نمی‌آید. مجموع بدهی‌های شرکت ملی نفت تا پایان سال ۱۳۹۶ در حدود ۴۸/۶۶ میلیارد دلار بوده است. این موضوع در آینده نه‌چندان دور صنعت نفت کشور را با مشکلات عدیده‌ای مواجه خواهد کرد.

اصلی‌ترین دلیل انباشت بدهی کلان از دیدگاه شرکت ملی نفت این است که سرمایه‌گذاری در میدین نفت و گاز و بازپرداخت آنها توسط این شرکت انجام شده درحالی‌که عواید و درآمد این میدین میان این شرکت، دولت و صندوق توسعه ملی تقسیم می‌شود، به عبارت دیگر، شرکت نفت عقیده دارد که بازپرداخت هزینه سرمایه‌گذاری باید از محل ۱۰۰ درصد درآمدهای میدان و نه فقط از سهم ۱۴/۵ درصد شرکت نفت باشد.

(هزار میلیارد ریال)

جدول ۷. مصارف شرکت ملی نفت ایران

جزئیات ارقام مذکور		ارقام پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸	
۸۰	وام خارجی (فاینانس)	۵۱۲	هزینه‌های سرمایه‌ای از منابع داخلی
۱۷۷/۶	وام خارجی - قرارداد بیع متقابل (نفتی و گازی)		
۱۲	صندوق توسعه ملی		
۸۴/۱	قرارداد بیع متقابل موضوع بند «ق» - از محل صندوق توسعه ملی		
۱۰۸	منابع ناشی از اجرای بند «ق» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۳ (معادل ارزش فرآورده‌های صرفه‌جویی شده)		
۵۰/۳	ذخایر و اندوخته‌ها، منابع بند «ق» و کاهش دارایی جاری		
		۰	تسهیلات بانکی
۱۶۰/۸	بازپرداخت وام صندوق توسعه ملی - بند «ق» غرب کرون و پارس جنوبی	۶۷۱	وام ماده (۳۲) و سایر وام‌ها
۸۹/۷	بازپرداخت صندوق توسعه ملی		
۷۴/۴	بازپرداخت وام‌های دریافتی از صندوق انرژی بانک‌های ملت و سپه		
۸/۳	بازپرداخت وام از محل حساب ذخیره ارزی		
۰/۴۱	بازپرداخت اعتبارات دریافتی از بانک ملت (ریفانانس) و نوردیا بانک (وام ماده (۳۲))		
۴۵/۶	بازپرداخت سپرده‌گذاری بانک مرکزی نزد شرکت نیکو		
۱۰۹/۲	بازپرداخت وام بانک مرکزی		
۱۲۲/۱	بازپرداخت سود تسهیلات دریافتی		
۶۰/۶	بازپرداخت تعهدات فازهای پارس جنوبی		
۹۷/۳	بازپرداخت وام بیع متقابل نفتی		
۳۲	بازپرداخت پروژه‌های بیع متقابل گازی		
۷/۸	بازپرداخت وام بیع متقابل نفتی - ماده (۱۴) رفع موانع تولید		
۲/۶	بازپرداخت بلوک‌ها اکتشافی مهر		
۱۰۹/۱	بازپرداخت اصل اوراق مشارکت ارزی و ریالی	۱۰۹	بازپرداخت ودیعه بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، «جدول آماری مربوط به درآمد، هزینه و منابع، مصارف لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ شرکت ملی نفت» سازمان برنامه و بودجه کل کشور.

جمع‌بندی و پیشنهادها

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور میزان صادرات نفت خام، روزانه ۱/۵۴ میلیون بشکه با قیمت هر بشکه ۵۴/۱ دلار در نظر گرفته شده است. فروش داخلی میعانات گازی، ۰/۱۳۵ میلیون بشکه در روز، با احتساب تخفیف ۵ درصد نسبت به قیمت صادرات لحاظ شده است. با این فروض، ارزش کل صادرات نفت خام و فروش داخلی میعانات گازی به ترتیب ۳۰/۴۹ و ۲/۵۳ میلیارد دلار و مجموع این دو عدد ۳۳/۰۲ میلیارد دلار برآورد می‌شود. سهم ۱۴/۵ درصد شرکت ملی نفت از رقم ۳۳/۰۲، به میزان ۴/۷۹ میلیارد است. ارزش خالص صادرات گاز ۳/۴۵ میلیارد دلار در نظر گرفته شده و سهم

شرکت ملی گاز ایران از این رقم ۰/۵۰ میلیارد دلار محاسبه شد. سهم ۲۰ درصد صندوق توسعه ملی (از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز) برابر ۶/۷۹ میلیارد دلار است. منابع بودجه عمومی دولت از منابع نفتی در لایحه (ردیف ۲۱۰۱۰۹ و ۲۱۰۱۰۱)، ۲۴/۴۰ میلیارد دلار (معادل ۱۴۲۵ هزار میلیارد ریال) برآورد شده که نسبت به رقم متناظر خود در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ (با رقم ۱۲۸۸ هزار میلیارد ریال) حدود ۱۰/۶ درصد رشد داشته است. در این صورت وابستگی بودجه به نفت از ۳۳/۳ درصد سال ۱۳۹۷ به ۳۴/۹ درصد در سال ۱۳۹۸ می‌رسد.

با فرض اضافه کردن سقف دوم، اگر کل مبلغ ۴۰۰ هزار ریال (اعتبارات تعیین شده در سقف دوم بند «ب» ماده واحد) از صندوق توسعه ملی برداشت شود، سرجمع منابع حاصل از درآمدهای نفتی در سال ۱۳۹۸ با ۴۱/۷ درصد رشد به ۱،۸۲۵ هزار میلیارد ریال می‌رسد. با این حساب وابستگی بودجه به نفت از ۳۳/۳ درصد در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به ۴۰/۸ درصد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ افزایش می‌یابد.

شایان ذکر است، براساس ردیف ۳۱۷۰۵ در مرحله اول هیچ‌گونه برداشتی از آن در نظر گرفته نشده است، اما طبق بند «ب» ماده واحد لایحه، یکی از محل‌های تأمین منابع اعتبارات این بند، (مبلغ ۴۰۰ هزار میلیارد ریال) صندوق توسعه ملی معرفی شده است که این موضوع به دلیل ایجاد بار تکلیفی برای صندوق مغایر با اصل پنجاه‌و دو قانون اساسی، بند «۱۰» سیاست‌های برنامه ششم توسعه و اساسنامه صندوق توسعه ملی است.

علاوه بر آن دولت در تبصره‌های «۴»، «۱۸»، «۱۹» و «۲۱» لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نیز تکالیف دیگری برای منابع صندوق توسعه ملی ایجاد کرده است که آنها نیز مغایر اساسنامه صندوق و بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه است. از دیگر ابهامات لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ درج نشدن رقم سهم صندوق توسعه ملی در بودجه است.

با توجه به ماده واحد، تبصره‌ها و ردیف‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور پیشنهاد می‌شود:

۱. بودجه وزارت نفت اصلاح و رقم واقعی بودجه این وزارتخانه در جزء «۱» ردیف ۱۴۳۰۰۰ درج شود.
۲. مطابق بند «ح» اساسنامه صندوق توسعه ملی (ماده ۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه‌ای) رقم دقیق سهم صندوق توسعه ملی از منابع نفتی در تبصره «۱» ذکر شود.
۳. به منظور افزایش شفافیت بودجه، برآورد خالص صادرات گاز طبیعی در تبصره «۱» و بند اول منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای جدول ۷ درج شود.
۴. ردیف ۳۱۰۷۰۵ با عنوان منابع حاصل از صندوق توسعه ملی ماهیت نفتی دارد، لذا از قسمت منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های مالی به قسمت واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای منتقل شود.
۵. محل تأمین منابع هزینه‌ای بند «ه» تبصره «۱» در مورد تحویل قیر مجانی به پروژه‌های ذیل این بند به طور واضح مشخص شود.

۶. مجموع منابع شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور بیش از ۱۴۳۱ هزار

میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. حدود ۹۹۰/۶ هزار میلیارد ریال (۱۶/۹ میلیارد دلار) از این مقدار (۶۹ درصد کل منابع) از سه محل «سایر وام‌های داخلی»، «وام خارجی» و «سایر دریافت‌ها» در نظر گرفته شده که منابع مطمئنی نیست. در نتیجه منابع شرکت ملی نفت نیاز به بازنگری اساسی دارد.

۷. مجموع مصارف شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور بیش از ۱۴۳۱ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. حدود ۹۱۹/۷ هزار میلیارد ریال (۱۵/۷ میلیارد دلار) از این مقدار (۶۴ درصد کل مصارف) به منظور بازپرداخت بدهی‌های شرکت در سال ۱۳۹۸ در نظر گرفته شده است.

با توجه به اینکه حدود ۹۱۹/۷ هزار میلیارد ریال (حدود ۱۵/۷ میلیارد دلار) برای بازپرداخت بدهی‌های شرکت تخصیص داده شده است، همه منابع مطمئن شرکت (۴۴۱ هزار میلیارد ریال) هم تکافوی این بازپرداخت را نخواهد داد. در نتیجه منابع و مصارف شرکت ملی نفت به بازنگری اساسی نیاز دارد.

جهت رفع مشکلات جاری سرمایه‌گذاری و بدهی‌ها در صنعت نفت باید رویکردهای جدید اتخاذ شود که این رویکردها در پنج محور به شرح ذیل قرار می‌گیرند:

۱. تجدید ارزیابی دارایی‌های شرکت ملی نفت و واگذاری بخشی از سهام شرکت به عنوان بدهی.
۲. دادن مجوز استفاده از چارچوب قراردادهای جدید نفتی (IPC) برای قراردادهای سابق این شرکت (عطف به ماسبق کردن قراردادهای IPC و استفاده از روش بازپرداخت این قراردادهای تا سقف ۵۰ درصد عواید تولید).
۳. احتساب بدهی شرکت به بانک مرکزی به عنوان افزایش سرمایه دولت در شرکت ملی نفت (جزء «۳» بند «و» تبصره «۵» لایحه قانون بودجه ۱۳۹۸).
۴. تعریف پروژه‌های سودآور در قالب بهره‌برداری از میادین کم‌ریسک شرکت ملی نفت و تأمین مالی آن از طریق واگذاری سهام پروژه.
۵. سرمایه‌گذاری صرفاً از طریق انعقاد قرارداد نفتی توسط وزارت نفت نه شرکت ملی نفت.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۲۵۸

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۳۸. بخش نفت

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه و تدوین کنندگان: میثم بیله‌فروش، مهدخت متین

مدیر مطالعه: فریدون اسعدی

اظهاری نظر کنندگان: ایرج مهرآزما، محمدتقی فیاضی

ناظر علمی: حسین افشین

همکار: امیرسامان اقتصاد

متقاضی: کمیسیون تلفیق

واژه‌های کلیدی:

۱. بودجه ۱۳۹۸

۲. بودجه ۱۳۹۷

۳. لایحه

۴. نفت

۵. گاز طبیعی

۶. میعانات گازی

۷. شرکت ملی نفت

۸. صندوق توسعه ملی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۱۰/۲۲